

Dēmos Onderzoeksrapporten 2016/1

DE MAAT VAN LOKALE NETWERKEN

KWANTITATIEVE ANALYSE
VAN DE LOKALE NETWERKEN
VRIJETIJDSPARTICIPATIE
VOOR MENSEN IN ARMOEDE

— Bart Bozek, Peter Raeymaeckers en Jill Coene

OASes
Ongelijkheid, Armoede, Sociale uitsluiting en de Stad
Universiteit Antwerpen

Universiteit
Antwerpen

DE MAAT VAN LOKALE NETWERKEN

KWANTITATIEVE ANALYSE VAN DE LOKALE NETWERKEN VRIJETIJDSPARTICIPATIE VOOR MENSEN IN ARMOEDE

— Bart Bozek, Peter Raeymaeckers en Jill Coene

INHOUD

OVER DĒMOS	7
OVER OASES	9
VOORWOORD	11
1. INTRODUCTIE	15
2. LOKAAL ARMOEDEBELEID	17
2.1 BELEIDSTHEMA: VISIE OP ARMOEDE.....	18
2.2 BELEIDSORGANISATIE.....	19
2.2.1 WAT ZIJN NETWERKEN?.....	19
2.2.2 SAMENSTELLING VAN NETWERKEN.....	19
2.3. BESTUURSTIJL: NETWERK GOVERNANCE.....	21
2.3.1 TYPES VAN NETWERK GOVERNANCE.....	21
2.3.2 DE ROL VAN DE NETWERKCOÖRDINATOR.....	21
2.4 VRIJETIJDSPARTICIPATIE: HISTORIEK EN BELEID.....	22
2.4.1 HISTORIEK.....	23
2.4.2 HET PARTICIPATIEDECREET.....	25
2.5 BESLUIT.....	27
3. ONDERZOEKSMETHODE	29
3.1 EEN KWANTITATIEF ONDERZOEK.....	29
3.2 DE SURVEY.....	29
3.3 DE VRAGENLIJST.....	30
3.4 DE ANALYSE.....	31
4. ONDERZOEKSRÉSULTATEN	33
4.1 EEN BESCHRIJVING VAN LOKALE NETWERKEN VRIJETIJDSPARTICIPATIE.....	33
4.1.1 PARTNERS.....	33
4.1.2 VISIE.....	37
4.1.3 DOELSTELLINGEN.....	38
4.1.4 ACTIES.....	40
4.1.5 STURING.....	44
4.1.6 RANDVOORWAARDEN.....	46

4.2 DE NETWERKCOÖRDINATOR	48
4.2.1 WELKE ROL NEEMT DE NETWERKCOÖRDINATOR OP?	49
4.2.2 HET LOKAAL NETWERK GEËVALUEERD DOOR DE NETWERKCOÖRDINATOR	55
4.3 VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE	59
4.4 ONDERSTEUNINGSNODEN	65
5. CONCLUSIE	69
5.1 BELEIDSTHEMA	70
5.2 BELEIDSORGANISATIE	71
5.3 BESTUURSSTIJL	72
5.3.1 VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE	73
5.4 ONDERSTEUNINGSNODEN	74
5.5 BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK	75
6. BIBLIOGRAFIE	77
BIJLAGE: VRAGENLIJST	79
DEMOS SURVEY	79
ALGEMENE INFORMATIE	80
PARTNERS	82

LIJST MET FIGUREN

FIGUUR 1: PARTNERS BETROKKEN BIJ DE STUURGROEP OF HET OVERLEG VAN HET LOKAAL NETWERK (N = 77)	34
FIGUUR 2: SAMENWERKING MET LOKALE ACTOREN (N = 77)	35
FIGUUR 3: HANTERING VAN ARMOEDECRITERIA DOOR DE LOKALE NETWERKEN (N = 77)	39
FIGUUR 4: BELANGRIJKSTE SECTORALE INZET VOOR DE LOKALE NETWERKEN (N = 77)	42
FIGUUR 5:: KORTINGSSYSTEMEN DIE GEHANTEERD WORDEN DOOR DE LOKALE NETWERKEN (N = 77)	43
FIGUUR 6:: FREQUENTIE FORMELE SAMENKOMST BIJ DE LOKALE NETWERKEN (N = 77)	44
FIGUUR 7: MATE WAARIN HET TREKKINGSRECHT VOLDOENDE IS OM DOELSTELLINGEN TE REALISEREN, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN---/STEDEN (N = 77).....	47
FIGUUR 8: DIENST WAARBIJ DE NETWERKCOÖRDINATOR WERKT (N = 77).....	48
FIGUUR 9: ROL VAN DE COÖRDINATOR BIJ VISIE, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77)	50
FIGUUR 10: ROL VAN DE COÖRDINATOR BIJ DE DOELSTELLINGEN, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77).....	52
FIGUUR 11: ROL VAN DE COÖRDINATOR BIJ DE ACTIES, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77)	54
FIGUUR 12: IMPACT VAN HET LOKAAL BESTUUR IN KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77).....	58
FIGUUR 13: DE VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE BINNEN DE LOKALE NETWERKEN, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77)	61
FIGUUR 14: DE VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE BIJ HET OPSTELLEN VAN DE VISIE, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77)	62
FIGUUR 15: DE VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE BIJ HET OPSTELLEN VAN DE DOELSTELLINGEN, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77).....	63
FIGUUR 16: DE VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE BIJ HET OPSTELLEN VAN DE ACTIES, OPGEDEELD NAAR KLEINE EN GROTE GEMEENTEN/STEDEN (N = 77)	64

LIJST MET TABELLEN

TABEL 1: PARTNERS BINNEN HET NETWERK (N = 77)	36
TABEL 2: VISIE BINNEN HET NETWERK (N = 77)	37
TABEL 3: DOELSTELLINGEN BINNEN HET NETWERK (N = 77)	38
TABEL 4: BELANG VAN DE VERSCHILLENDE DOELSTELLINGEN VOOR HET NETWERK (N = 77)	38
TABEL 5: ACTIES BINNEN HET NETWERK (N = 77)	40
TABEL 6: MATE VAN INZET OP EEN ACTIE (N = 77)	41
TABEL 7: STURING VAN HET NETWERK(N = 77)	45
TABEL 8: RANDVOORWAARDEN (N = 77)	46
TABEL 9: DE ROL VAN DE NETWERKCOÖRDINATOR BIJ DE VISIE (N = 77)	49
TABEL 10: DE ROL VAN DE NETWERKCOÖRDINATOR BIJ DE DOELSTELLINGEN (N = 77)	51
TABEL 11: DE ROL VAN DE NETWERKCOÖRDINATOR BIJ DE ACTIES (N = 77)	53
TABEL 12: EVALUATIE VAN DE VISIE DOOR DE NETWERKCOÖRDINATOR (N = 77)	55
TABEL 13: EVALUATIE VAN DE DOELSTELLINGEN DOOR DE NETWERKCOÖRDINATOR (N = 77)	56
TABEL 14: EVALUATIE VAN DE ACTIES DOOR DE NETWERKCOÖRDINATOR (N = 77)	56
TABEL 15: EVALUATIE VAN DE STURING DOOR DE NETWERKCOÖRDINATOR (N = 77)	57
TABEL 16: DE STEM VAN MENSEN IN ARMOEDE BINNEN HET LOKALE NETWERK (N = 77)	60
TABEL 17: WELKE ONDERSTEUNING VERWACHT DE LOKALE NETWERKCOÖRDINATOR VAN DÉMOS? (N = 77)	66

OVER DĒMOS

Participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport is een belangrijke graadmeter van het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing. Iedereen heeft dat recht, maar de mogelijkheden om er aanspraak op te maken verschillen sterk. Mee vorm geven aan cultuur, jeugdwerk en sport is voor Dēmos een breekijzer voor emancipatie en meer gelijkheid. Als kenniscentrum in het Vlaams Participatiedecreet zetten we resoluut in op het valoriseren van kansen en capaciteiten van individuen en groepen die ondervertegenwoordigd of onderbelicht zijn in cultuur, jeugdwerk en sport.

Onze werking verbindt organisaties, beleidsmakers, lokale diensten en burgers in nieuwe samenwerkingsverbanden. Samen onderzoeken we veranderingen in onze samenleving en bouwen we werkplaatsen uit om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. We ondersteunen organisaties, beleidsmakers, lokale diensten en burgers op vlak van visie en methodes in het opzetten van concrete projecten, samenwerkingsverbanden en netwerken die de participatie van mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie bevorderen. Zo appelleert en versterkt Dēmos cultuur, jeugdwerk en sportorganisaties in hun maatschappelijke rol. Die rol is gericht op een constant streven naar een meer open en democratische samenleving.

OVER OASES

OASeS (www.oases.be) is een onderzoekscentrum binnen het Departement Sociologie aan de Universiteit Antwerpen. Haar leden werken aan theoretisch geïnformeerd sociologisch onderzoek gericht op sociaal werk, armoede en sociale uitsluiting, de stad en leefomgeving, kennis en organisaties. OASeS werd in 1989 gesticht als een sociologisch onderzoekscentrum gericht op armoede, sociale ongelijkheid en uitsluiting, maar heeft haar domein geleidelijk uitgebreid naar de stad en stedelijk beleid, sociaal werk, (sociale) huisvesting en woonbeleid, migratie en integratie. Het onderzoek werd uitgevoerd onder leiding van Peter Raeymaeckers. Peter Raeymaeckers is als docent verbonden aan de master sociaal werk van de Universiteit van Antwerpen en centrum OASeS. Hij schreef een doctoraat over netwerken tussen hulpverleningsorganisaties. Dit doctoraat verscheen in boekvorm bij ACCO (Raeymaeckers, 2014).

VOORWOORD

De culturele en maatschappelijke ontplooiing van mensen is een sociaal grondrecht. We kennen het allemaal. Even uit de alledaagse routine stappen om iets te doen wat we echt graag willen: sporten, een concert, workshop of theatervoorstelling meepikken, eens voluit gaan in de jeugdbeweging... Het klinkt allemaal heel vanzelfsprekend, maar dit recht voor elke burger waarborgen is dat allesbehalve. De mogelijkheden verschillen sterk. Niet in het minst voor mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie. De portemonnee bepaalt veel, maar er komt nog veel meer bij kijken. Is er een vrijetijdsaanbod op maat en hoe krijgt dat best vorm? Wie wijst best de weg en hoe verloopt dat?

Om het rijke vrijetijdsaanbod in het bereik van iedereen te brengen zijn lokale besturen onmisbaar. Met de interne staatshervorming groeit zowel de autonomie als de verantwoordelijkheid van lokale beleidsmakers. Hun lokaal vrijetijdsbeleid maakt het mogelijk. Sinds 2008 is het Vlaams Participatiedecreet een belangrijke stimulans. Daaronder valt de maatregel *'lokale netwerken voor de bevordering van vrijetijdsparticipatie van personen in armoede'*. Die zorgt ervoor dat Vlaamse steden en gemeenten extra middelen kunnen ontvangen om participatiedrempels die mensen met een beperkt budget ervaren, weg te werken.

Het is belangrijk te weten dat deze maatregel gegroeid is uit de lokale praktijk. Steden en gemeenten waar de lokale vrijetijdendiensten, het OCMW en verenigingen van mensen in armoede nauwer gingen samenwerken, bleken meer impact te hebben. De Vlaamse overheid zag daarin een hefboom en zorgde voor regelgeving om deze *best practice* verder uit te rollen. Met succes. Ondertussen hebben 104 steden en gemeenten een lokaal netwerk. Het oorspronkelijke triumviraat kent vandaag vele vormen, maar het basisidee staat er

nog altijd: samenwerking! Maak samen een analyse van lokale noden en opportuniteiten. Stel samen prioriteiten en beslis samen over een aanpak. Het klinkt zeer eenvoudig, maar dat is het niet.

Met de lokale netwerken is een duidelijke keuze gemaakt voor een lokale én intersectorale aanpak. Bestuurskundigen benoemen dit met ronkende termen: transversaal samenwerken in de netwerkgemeente. Maatschappelijke uitdagingen worden alsmaar complexer. Om ze aan te pakken heb je netwerken nodig. Dat betekent agenda's en competenties delen, over beleidsvelden en sectoren heen. Professionals uit verschillende diensten en organisaties laten samenwerken is niet evident. Laat staan politici. Essentieel in de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie is de directe betrokkenheid van kwetsbare burgers. Ook dat is vaak nieuw. De veel besproken 'regiefunctie van lokale besturen' wordt plots heel concreet.

Maar samenwerken is nodig. Indicatoren rond inkomensverdeling en de schuldenproblematiek wijzen op toenemende ongelijkheid. Ook stijgende levensduur en migratie zorgen voor verschuivingen. Ouderen en nieuwkomers zijn twee groepen waar de armoedepercentages significant hoger liggen. Alarmerendst is het stijgend aantal kinderen en jongeren dat jaar na jaar opgroeit in armoede. Maar ook leef- en gezinsvormen wijzigen. Relaties met familieleden en wie ons nabij is verdunnen en het aantal eenoudergezinnen neemt toe. Toenemende kwetsbaarheid is het gevolg. Hoe brengen we lokaal cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid hier tegen in stelling? Het is de toekomstige hamvraag voor de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie.

In 2010 nam Dēmos een eerste keer de maat van de lokale netwerken met kwalitatief praktijkonderzoek van 18 casestudies uit de toen 53 steden en gemeenten met een netwerk. Daaruit bleek onder meer dat lokale netwerken zich op zeer verschillende wijzen ontwikkelen. We zagen dezelfde focus op de doelgroep, maar vooral veel maatwerk in de lokale context. Er waren - logischerwijs - grote verschillen tussen de centrumsteden en kleine gemeenten. Netwerken is een dynamisch leertraject, een zeer adaptieve en flexibele manier van besturen. Daarom wilden we graag weten hoe het nu, anno 2016 precies zit. Hoe verloopt dat *intersectorale samenwerken*? Hoe stuur je nu best een netwerk aan? Wat met het overleg en samenwerking met armoedeverenigingen? Hoe krijg je lokale cultuur-, jeugdwerk- en sportorganisaties in beweging rond deze thema's? Het zijn vragen die belangrijk zijn voor trekkers en partners in lokale netwerken, maar ook voor ons. Sinds 2008 ondersteunen we lokale besturen in de netwerkvorming rond vrije tijd en mensen in armoede. Antwoorden uit dit onderzoek nemen we graag mee om nog beter te kunnen inspelen op ondersteuningsnoden en toekomstige uitdagingen van lokale netwerken.

We gingen in zee met OASeS om met kwantitatief onderzoek te komen tot vergelijkbare en diepgaande informatie over de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie. In eerste instan-

tie werden de trekkers van een aantal netwerken uit kleine, middelgrote en grote gemeenten geïnterviewd. Op basis van de antwoorden is een topiclijst voor een survey aan alle trekkers van lokale netwerken bezorgd. Dit mondde uit in een erg goede respons: bijna alle netwerken die vóór 2016 van start gingen, beantwoordden de survey.

Uit het onderzoek blijkt dat er sterke punten zijn op het vlak van intersectorale samenwerking maar ook dat er nog werk aan de winkel is. Er valt winst te boeken op het vlak van samenwerking met de armoedeverenigingen, op het terrein van regionale samenwerking en in het samen realiseren van doelstellingen. Met de resultaten van het onderzoek kan Dēmos, net als elk lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie, aan de slag om drempels naar vrije tijd te verlagen. Lokale netwerken realiseren elk op hun manier een belangrijk sociaal grondrecht: het recht op vrije tijd voor iedereen. Dat is en blijft een ongemeen belangrijke doelstelling voor elke lokaal vrijetijdsbeleid.

Bart Rogé, directeur Dēmos vzw

1. INTRODUCTIE

In dit onderzoek analyseren we de lokale netwerken opgericht om de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede te bevorderen. Netwerken worden door beleidsmakers en wetenschappers beschouwd als een belangrijk instrument om een gedegen antwoord te voorzien op de fragmentering van de hulpverlening en de complexe problemen van kwetsbare doelgroepen (Provan & Milward, 1995; Raeymaeckers 2014; Raeymaeckers & Kenis, 2015). Complexe sociale problemen worden in de literatuur vaak omschreven met de term ‘wicked problems’ (Rittel & Webber, 1973). Kwetsbare doelgroepen zien zich geconfronteerd met problemen die niet op te lossen zijn door een enkele hulpverleningsorganisatie. De noden van deze doelgroepen strekken zich uit over verschillende levensdomeinen en zijn niet te herleiden tot een enkele oorzaak (Dierckx et al., 2015). Die diverse achterliggende oorzaken vragen een integrale aanpak die inwerkt op meerdere levensdomeinen.

Netwerken zijn daarom cruciaal voor het bestrijden van uitsluitingsmechanismen waar mensen in armoede mee worden geconfronteerd. Mensen in armoede ervaren problemen op diverse levensdomeinen, waardoor de gezamenlijke inspanningen van diverse actoren noodzakelijk zijn. Vanuit deze filosofie werd door de Vlaamse overheid in 2008 het Vlaamse Participatiedecreet goedgekeurd. Het was immers hoog tijd om de versnipperde inspanningen en initiatieven voor het bevorderen van de vrijetijdsparticipatie op het lokale niveau op elkaar af te stemmen en hierdoor de resultaten op het terrein te verhogen. Op het moment van schrijven worden **104 lokale netwerken vrijetijdsparticipatie** voor mensen in armoede gefinancierd. Dit zijn netwerken die zowel in kleine gemeenten als in Vlaamse steden zeer waardevolle inspanningen leveren om de vrijetijdsparticipatie van de meest kwetsbare doelgroepen te verhogen.

Dit onderzoek is uitgevoerd op vraag van Dēmos. Dēmos is als kenniscentrum actief in het Vlaams Participatiedecreet. Dēmos zet in op het vernieuwen en verdiepen van de

participatie van kansengroepen aan cultuur, jeugd en sport. Vanuit het Participatiedecreet heeft Dēmos een specifieke opdracht in het ondersteunen van lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. We formuleren twee doelstellingen van het onderzoek.

Een eerste doelstelling is het bieden van een beschrijving van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie. We bekijken de visie, doelstellingen en acties van deze netwerken en bekijken ook de wijze waarop deze worden aangestuurd. We hebben daarnaast ook aandacht voor de verschillende actoren die deel uitmaken van de diverse lokale netwerken. Een tweede doelstelling focust op de rol van de coördinator. De netwerken worden aangestuurd door een lokaal bestuur. We bekijken de rol die de coördinator opneemt in deze netwerken en de manier waarop deze coördinator deze netwerken evalueert. Een ander belangrijk onderdeel van het onderzoek focust op de vertegenwoordiging van mensen in armoede. Op welke manier wordt de stem van de mensen in armoede vertegenwoordigd in het netwerk? Ten slotte bekijken we de ondersteuningsnaden. We analyseren de ondersteuning die deze netwerken nodig hebben om hun belangrijke opdracht op het lokale niveau uit te voeren.

Het voorliggende rapport is als volgt ingedeeld. In een eerste deel ontwikkelen we een raamwerk op basis waarvan we de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie onder de loep nemen. We maken gebruik van het werk van De Boyser (2008) en Dierckx (2007). Zij maken een onderscheid tussen het beleidsthema, de beleidsorganisatie en de bestuursstijl. Bij de bespreking van deze begrippen komt respectievelijk de betekenis van armoede, het belang van netwerken en de manier waarop netwerken gecoördineerd worden door de lokale overheid aan bod. We bespreken vervolgens de methodologie van dit onderzoek en gaan in op de resultaten. We eindigen met een samenvatting van de belangrijkste onderzoeksresultaten en formuleren enkele uitdagingen voor de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede en Dēmos.

2. LOKAAL ARMOEDEBELEID

In dit eerste deel presenteren we het raamwerk op basis waarvan we de lokale netwerken voor vrijetijdsparticipatie onder de loep nemen. We baseren ons op eerder onderzoekswerk van OASeS dat een kader biedt op basis waarvan we armoedebeleid kunnen analyseren. Meer specifiek verwijzen we hier naar De Boyser (2008) en Dierckx (2007). Zij maken een onderscheid tussen drie belangrijke elementen: het beleidsthema, de beleidsorganisatie en de bestuursstijl. Hoewel dit raamwerk oorspronkelijk ontwikkeld is om het Vlaamse armoedebeleid onder de loep te nemen, leveren deze begrippen voldoende inspiratie om het beleid te analyseren dat netwerken op het lokale niveau ontwikkelen.

Het beleidsthema verwijst naar de visie over armoede die men hanteert op het lokale niveau. Elk beleid dat armoede wil bestrijden, moet gebaseerd zijn op een gedragen visie over armoede en de manier waarop armoede moet worden aangepakt. In een eerste paragraaf gaan we in op de visie die we in dit onderzoek hanteren. We belichten de manier waarop we naar armoede kijken.

We gaan er echter van uit dat het formuleren van een visie niet voldoende is. Beleid moet ook worden uitgevoerd en moet daadwerkelijk veranderingen op het terrein realiseren. Het is daarom belangrijk om te kijken naar de beleidsorganisatie en de bestuursstijl.

De beleidsorganisatie verwijst hierbij naar de concrete manier waarop het beleid wordt gerealiseerd. We belichten hierbij het belang van netwerken en gaan verder in op de samenstelling van deze netwerken. We stellen vast dat principes zoals intersectorale samenwerking, een multi-actorperspectief en de dialoog met mensen in armoede hierbij cruciaal zijn.

Een laatste begrip is de bestuursstijl. De bestuursstijl verwijst naar de positie en rol die de lokale overheid opneemt tegenover de netwerkactoren en de doelgroep. Centraal staat hier de interactieruimte die de lokale actoren en de doelgroep van mensen in armoede

verkrijgen om hun expertise in te brengen in de netwerken. We stellen op basis van internationaal onderzoek vast dat een lokale overheid diverse rollen kan opnemen tegenover de diverse netwerkactoren (Span et al., 2011). Deze rollen bepalen in grote mate de interactieruimte van de diverse actoren in het netwerk.

2.1 BELEIDSTHEMA: VISIE OP ARMOEDE

Een armoedebeleid start bij het ontwikkelen van een visie over armoede. Deze visie bepaalt immers in grote mate de wijze waarop men het beleid uitwerkt en de concrete beleidsinitiatieven die worden genomen. In het publieke debat wordt vaak op verschillende wijzen over armoede gesproken. Hierdoor ontstaat het gevaar dat het begrip armoede uitgroeit tot een containerbegrip met diverse betekenissen. We vinden het daarom belangrijk dat we dit onderzoek starten vanuit een duidelijke definiëring van het armoede-probleem.

In Vlaanderen is het denken over sociale uitsluiting en armoede sterk beïnvloed door het kader geschetst in de Jaarboeken Armoede en Sociale Uitsluiting (zie onder meer Vranken, Geldof & Van Menxel, 1999; Dierckx, Coene, Raeymaeckers & Van der Burg, 2015). Hierbij wordt armoede gedefinieerd als een specifieke vorm van sociale uitsluiting en vormt sociale uitsluiting een onderdeel van een kwartet waartoe ook sociale ongelijkheid, sociale differentiatie en sociale fragmentering behoren (Vranken, 2001).

Armoede wordt in dit conceptuele raamwerk gedefinieerd als een geheel van onderling verbonden uitsluitingen op diverse domeinen. Deze uitsluitingen betreffen verschillende domeinen van het individuele en sociale bestaan en ze kunnen op elk van deze gebieden specifieke vormen aannemen. Armoede heeft te maken met een geringere deelname aan velerlei maatschappelijke goederen, zoals inkomen, arbeid, onderwijs, wonen, gezondheid, rechtsbedeling, collectieve voorzieningen en cultuur (Vranken, Geldof & Van Menxel, 1999, p.33). Meer concreet wordt armoede in de Jaarboeken Armoede en Sociale Uitsluiting dan ook gedefinieerd als *“een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt de armen van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Deze kloof kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen.”* Verder wordt een onderscheid gemaakt tussen de hoogte, de breedte en de diepte van armoede (Dierckx, Coene, Raeymaeckers & Van der Burg, 2015). Hierbij verwijst de hoogte naar het aantal mensen dat in armoede leeft en de diepte naar de kloof met de rest van de samenleving. De breedte van armoede heeft betrekking op de verschillende levensdomeinen van armoede, waarbij vaak wordt verwezen naar de multi-aspectualiteit van armoede. Multi-aspectualiteit heeft betrekking op een complex kluwen van uitsluiting op diverse levensdomeinen zoals opleiding, huisvesting, tewerkstelling, welzijn en gezondheid, vrijetijdsbesteding en cultuur en politieke en sociale zeggingskracht.

Een multi-aspectuele visie op armoede is cruciaal voor het voeren van een lokaal armoedebeleid. Dit betekent dat beleid gericht op het bestrijden van armoede enkel kan gevoerd worden in een netwerk van diverse beleids- en middenveldactoren. Een belangrijke verantwoordelijkheid ligt dan ook bij de lokale overheid die bij het aansturen van deze netwerken voldoende ruimte moet laten om de expertise van de diverse netwerkactoren te benutten. In een volgende paragraaf gaan we hier verder op in.

2.2 BELEIDSORGANISATIE

We gaan verder in op de beleidsorganisatie. Zoals hierboven reeds gesteld, verwijst dit begrip naar de manier waarop het beleid wordt gerealiseerd. We zoomen hierbij in op het belang van netwerken. We bekijken eerst een definitie van netwerken en gaan daarna in op de samenstelling van deze netwerken.

2.2.1. WAT ZIJN NETWERKEN?

Een eerste belangrijk kenmerk van een netwerk is dat het gericht is op het behalen van een welomlijnde doelstelling. Het is belangrijk dat een netwerk niet beschouwd wordt als een ‘praatbarak’ dat geen enkel resultaat kan nastreven. Netwerken zijn gericht op het behalen van concrete doelstellingen door het uitwerken van specifieke acties.

Een tweede belangrijk kenmerk van netwerken is de interdependentie tussen de verschillende netwerkleden. Volgens O’Toole (1997) zijn netwerken structuren van interdependentie waarbij meerdere organisaties of delen daarvan betrokken zijn. Door deze interdependentie is de ene netwerkpartner niet zomaar een formele ondergeschikte van de andere binnen een hiërarchische structuur. Binnen een netwerk zijn de actoren afhankelijk van elkaar om doelstellingen te realiseren die een individuele organisatie niet op zichzelf zou kunnen bereiken.

De interdependentie binnen een netwerk wordt gereguleerd door een bepaalde vorm van ‘network governance’. Volgens Provan en Kenis (2008) is het coördineren van de activiteiten van meerdere organisaties een fundamentele uitdaging voor de governance van elk netwerk. Dit is een derde en cruciaal kenmerk van netwerken en wordt hieronder in de paragraaf over de bestuursstijl in detail besproken.

2.2.2 SAMENSTELLING VAN NETWERKEN

In bovenstaande paragraaf stelden we vast dat mensen in armoede een kluwen van problemen ervaren op verschillende levensdomeinen, die niet opgelost kunnen worden door één enkele organisatie, één enkele sector of enkel de overheid. De strijd tegen armoede moet dus worden gevoerd in netwerken bestaande uit een grote diversiteit van actoren. We benadrukken drie belangrijke principes die belangrijk zijn voor de samenstelling van deze netwerken.

INTERSECTORAAL PERSPECTIEF

Ten eerste schuiven we een intersectoraal perspectief naar voren. De term sector verwijst hier naar een opdeling van beleidsactoren op basis van inhoudelijke thema's (Dierckx, 2007). Zo delen het lokale, maar ook het Vlaamse en federale beleid de overheid in op basis van diverse beleidsdomeinen, verwijzend naar de typische sectoren zoals 'werk', 'onderwijs', 'welzijn' en 'zorg'. In onderstaande paragraaf stellen we vast dat voor de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie mensen in armoede, actoren uit de beleidsdomeinen 'sport', 'jeugdwerk', 'cultuur' en 'welzijn' belangrijk zijn. Het is echter duidelijk dat als we starten vanuit een multi-aspectuele definitie van armoede een sectorale versnippering problematisch is. Het is belangrijk dat netwerken worden opgericht die inzetten op intersectorale samenwerkingsverbanden om zo de expertises uit diverse beleidsdomeinen met elkaar te bundelen. Een zoektocht naar de juiste afstemming is cruciaal (De Boyser, 2008).

MULTI-ACTOR PERSPECTIEF

Verder stelt De Boyser (2008) dat er partnerschappen worden aangegaan met verschillende actoren buiten de overheid. We verwijzen hierbij naar de diverse actoren uit het middenveld die een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het lokale armoedebeleid. Een samenhangend armoedebestrijdingsbeleid vraagt een samenwerking tussen beleidsmakers en andere actoren zoals CAW's, Samenlevingsopbouw, enz... en ervaringsdeskundigen in de armoede. Deze actoren hebben een relevante inbreng in de onderbouwing van het lokale armoedebestrijdingsbeleid.

PARTICIPATIE VAN DE DOELGROEP

Een derde belangrijk principe verwijst naar de deelname van mensen in armoede aan de netwerken. De expertise en concrete ervaringen van mensen in armoede beschouwen we immers als noodzakelijk om op het lokale niveau een doelmatig armoedebeleid te ontwikkelen. In Vlaanderen is de beleidsparticipatie en het overleg met mensen in armoede structureel verankerd via het Armoededecreet (2003). Het Armoededecreet (2003) voorziet de erkenning en subsidiëring van verenigingen waar armen het woord nemen. Dit zijn vzw's die werken aan zes criteria: armen samenbrengen in groep, armen het woord geven, werken aan de maatschappelijke emancipatie van armen, werken aan maatschappelijke structuren, vormingsactiviteiten, de dialoog organiseren en armen blijven zoeken. We besluiten dat de inbreng en expertise van mensen in armoede cruciaal is in een netwerk van actoren dat op het lokale niveau een armoedebeleid probeert uit te werken. Deze participatie wordt gerealiseerd door vertegenwoordigers van mensen in armoede in het netwerk op te nemen. Hierbij denken we in eerste plaats aan de erkende Verenigingen waar Armen het Woord Nemen. Daarnaast kan de stem van de doelgroep ook vertegenwoordigd worden door andere vrijwilligersorganisaties of vzw's.

2.3. BESTUURSTIJL: NETWERK GOVERNANCE

Zoals hierboven gesteld, verwijst de bestuursstijl naar de mate waarin de lokale overheid interactieruimte toestaat aan de diverse actoren in het netwerk. Hierbij is het uitermate belangrijk dat ook de doelgroep een stem krijgt in de beslissingen die door het netwerk worden gemaakt. Concreet bekijken we deze bestuursstijl door in te zoomen op diverse vormen van netwerk governance en de verschillende rollen die een lokaal bestuur kan opnemen.

2.3.1 TYPES VAN NETWERK GOVERNANCE

Provan en Kenis (2008) onderscheiden drie vormen van netwerk governance: ‘shared participant governance’ (zelfregulerend netwerk), ‘lead-organization governance’ (leidersorganisatienetwerk) en ‘network administrative governance’ of NAO (netwerk administratieve organisatie).

In een zelfregulerend netwerk wordt het netwerk gereguleerd en bestuurd door al de verschillende partners binnen dat netwerk. De inzet van alle netwerkpartners is belangrijk, deze beheren samen de middelen en nemen samen de beslissingen. Deze vorm van governance kan formeel georganiseerd worden, bv. door middelen van op voorhand vastgelegde samenkomsten. Bij een zelfregulerend netwerk staat decentralisatie voorop en interageren de organisaties binnen het netwerk met elkaar op ongeveer gelijke voet.

Bij een leidersorganisatie is het netwerk veel meer gecentraliseerd dan bij een zelfregulerend netwerk. Bij deze vorm worden alle activiteiten en belangrijke beslissingen gecoördineerd door één partner binnen het netwerk, die als leidinggevende organisatie functioneert. Deze organisatie zorgt voor de administratie van het netwerk, alsook voor de verdeling van de middelen.

Een derde vorm van netwerk governance is netwerk administratieve organisatie of NAO. Bij deze vorm van netwerk governance wordt een afzonderlijke entiteit opgericht om het netwerk te beheren en besturen. Deze netwerk administratieve organisatie speelt een sleutelrol in de coördinatie van het netwerk. In tegenstelling tot bij de leidersorganisatie is de NAO geen interne partner van het netwerk. Het netwerk wordt extern bestuurd door de NAO die als exclusieve doelstelling de coördinatie van het netwerk heeft. De NAO krijgt hiervoor een mandaat van de netwerkpartners of kan daarnaast ook bestaan uit enkele leden van het netwerk zelf. De NAO biedt zelf geen dienstverlening aan. De samenstelling van de NAO kan variëren van één persoon als netwerkcoördinator tot een hele organisatie.

2.3.2 DE ROL VAN DE NETWERKCOÖRDINATOR

In deze studie staat de leidersorganisatie centraal. De lokale netwerken vrijetijdsparticipatie mensen in armoede worden immers gecoördineerd door een enkele organisatie zoals een lokaal bestuur. In de literatuur wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen

verschillende rollen die de coördinator kan opnemen in het netwerk. Span et al. (2011) schuiven drie verschillende types van rol naar voren: de commissioner, de coproducer of de facilitator.

Een eerste mogelijke rol is die van het opdrachtgeverschap of de commissioner. Bij deze rol neemt de netwerkcoördinator alle touwtjes in handen. De netwerkcoördinator neemt de beslissingen over de te ondernemen acties en verdeelt de taken en functies over de partners in het netwerk. De netwerkleden worden voornamelijk beschouwd als uitvoerende partners, hun participatie is minimaal tot onbestaand. De coördinator legt de ideeën op tafel. De partners krijgen geen tot weinig stimulans om zelf initiatieven of ideeën te lanceren. De interactieruimte van de netwerkactoren is dus klein te noemen.

Een tweede rol is die van coproducent of de coproducer. Bij deze rol beslist de netwerkcoördinator samen met de leden welke acties ondernomen kunnen worden. De stem van de netwerkcoördinator is evenveel waard als die van de verschillende netwerkpartners. De beslissingen gebeuren in samenspraak met de netwerkleden, hun participatie is gemiddeld tot groot. De coördinator en de netwerkactoren nemen zelf initiatieven die dan in een consensus in het netwerk worden besproken.

De derde rol is die van facilitator. De coördinator faciliteert als het ware het beslissingsproces binnen het netwerk. De belangrijkste stem bij het bepalen van de acties en het nemen van beslissingen ligt bij alle netwerkleden. Alles wordt in samenspraak beslist. De interactieruimte van de netwerkactoren is groot. De netwerkleden beslissen alles zelf. De coördinator neemt geen tot weinig initiatief om het beslissingsproces in het netwerk te beïnvloeden.

Hoewel deze rollen als drie types geconstrueerd zijn, bevinden ze zich op een continuum gaande van helemaal top-down (opdrachtgeverschap) tot voornamelijk bottom-up (gaande van de coproducent tot facilitator-rol). In onze analyse trachten we te ontrafelen welke rollen de coördinatoren opnemen in de netwerken ter bevordering van vrijetijds-participatie voor mensen in armoede.

2.4 VRIJETIJDSPARTICIPATIE: HISTORIEK EN BELEID

Participatie van mensen in armoede is een van de basisdoelstellingen van het Vlaamse cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid. Het gaat ten eerste om participatie als 'deelnemen'. Hierbij is het belangrijk dat mensen in armoede kunnen en mogen gebruik maken van het aanbod aan vrijetijdsactiviteiten. Daarnaast wordt participatie als 'deelhebben' gedefinieerd. Hierbij ligt de nadruk op betrokkenheid van mensen in armoede bij het organiseren (voorbereiden of uitvoeren) van de vrijetijdsactiviteiten. De participant is hier veeleer een symbolische of reële mede-eigenaar van het aanbod.

Het Participatiedecreet zet ook in op de dimensie verbreden/verdiepen van participatie. Verbreden van de participatie duidt op meer mensen als deelhebbers of –nemers.

Verdiepen en vernieuwen van de participatie gaat over meer kwaliteit van het deelnemen en deelhebben en het aanspreken van nieuwe doelgroepen.

Door de incrementele groei van diverse instrumenten en acties om de participatie van mensen in armoede te verbeteren ontstond een gebrek aan samenhang en onderlinge afstemming. Er was vaak sprake van een onduidelijke verhouding tot de rest van het beleidsinstrumentarium (Vlaamse Regering, 2008a). Omwille van deze reden investeerde de Vlaamse regering in het kader van het Participatiedecreet in lokale netwerken met als doelstelling om meer afstemming te brengen tussen de lokale initiatieven. In onderstaande paragrafen bekijken we een beknopte historiek van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede en gaan we in op het Vlaamse Participatiedecreet.

2.4.1 HISTORIEK

In 1948 werd het recht op cultuur als universeel mensenrecht ingeschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties. Sinds 1994 behoort 'het recht op cultuur en maatschappelijke ontplooiing' tot een van de sociale grondrechten van de Belgische Grondwet (Vanduynslager, 2010). Vooral het eerste Algemeen Verslag over de Armoede uit 1994 (Clé & Mechbal, 2004) zorgde voor een ommekeer in de armoedebestrijding en de relatie tussen cultuur en mensen in armoede. Cultuur is geen luxe voor mensen in armoede en er kwamen op diverse beleidsniveaus heel wat stimulansen voor cultuurparticipatie.

Zo is in 1992 vzw Kunst en Democratie (nu Dēmos vzw) opgericht als reflectie- en actieforum rond de rol van kunst en cultuur voor samenleving en democratie (sinds 2001 gesubsidieerd door de Vlaamse overheid) (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, Kunsten en Erfgoed & departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, 2011 (verder: Vlaamse overheid, 2011)). De vzw focuste op het recht op cultuur en artistieke creatie voor wie leeft in maatschappelijke uitsluiting en armoede. Ze lag aan de basis van 'ART 23', gericht naar projecten met mensen in armoede als actieve cultuurmakers (Vanduynslager, 2010), de voorloper van het sociaal-artistiek werk. Van 2000 tot 2005 gaf de Vlaamse minister van Cultuur ook financiële ondersteuning aan sociaal-artistieke projecten, deze werd vanaf 2006 opgenomen in het lokale cultuurbeleid, het Kunstendecreet en het Decreet op Cultureel Erfgoed (Kunst en Democratie, 2005).

De cultuurparticipatie van personen in armoede werd verder gestimuleerd door het Fonds Cultuurparticipatie (2003), dat in 2009 is omgedoopt tot het Fonds Vrijetijdsparticipatie, toen de werking uitbreidde naar de sectoren sport en jeugd (Vlaamse overheid, 2011). Het is een samenwerkingsverband tussen Dēmos vzw, Welzijnsschakels vzw, het Netwerk tegen Armoede, Samenlevingsopbouw Vlaanderen en de Federatie Centra Basiseducatie. De basisopdracht van het Fonds is participatie van mensen in armoede aan het vrijetijdsaanbod financieel mogelijk maken. Organisaties die werken met mensen in armoede en gevestigd zijn in een gemeente zonder lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie (zie verder) kunnen bij het Fonds terecht voor een financiële tussenkomst voor alle acti-

viteiten binnen het gesubsidieerde aanbod cultuur, jeugd en sport. Organisaties actief in een gemeente met een lokaal netwerk kunnen een beroep doen op het bovenlokaal aanbod van het Fonds. Het Fonds komt ook tussen in vervoersonkosten, reservatiekosten en de kosten voor babysit en speelt een bemiddelende rol in de vrijetijdsindustrie. In 2001 is ook het Steunpunt Vakantieparticipatie opgericht, dat voorziet in daguitstappen en vakanties voor mensen met een beperkt budget (Toerisme Vlaanderen, 2011).

Door de verregaande decentralisatie kreeg het lokale niveau vanaf 1992 extra middelen voor het verhogen van de participatie van kansengroepen aan o.m. jeugdwerk, cultuur, sport. In de jeugd-, sport- en cultuurbeleidsplannen werden acties opgenomen die mikten op toeleiding van kansengroepen met extra inspanningen voor de bereikbaarheid en betaalbaarheid van het bestaande aanbod. Sinds begin 2016 zijn de sectorale middelen voor jeugd, cultuur, sport, flankerend onderwijsbeleid, ontwikkelingssamenwerking, integratie en kinderarmoedebestrijding echter geïntegreerd in het Gemeentefonds. De middelen zijn niet langer geormerkt en de voorwaarden voor het verkrijgen van specifieke middelen en de daaraan gekoppelde rapporteringsplicht verdwijnen.

Op vlak van sporttoeleiding speelde vooral de Koning Boudewijnstichting een voortrekkersrol via programma's als 'Jeugd en Sport', 'Sportclubs bekenen kleur' en 'Buurtsport' (Clé & Mechbal, 2004). Het decreet Sport voor Allen uit 2007 had ook aandacht voor toegankelijkheid en diversiteit van het aanbod. Het Decreet Lokaal Jeugdwerkbeleid uit 2003 reikte instrumenten aan voor verhoogde maatschappelijke aandacht voor kansarmoede (Clé & Mechbal, 2004).

Het OCMW krijgt sinds 2003 middelen ter beschikking waarmee het de actieve of passieve deelname door de doelgroep aan activiteiten of manifestaties kan stimuleren. Eerst via het KB rond culturele, sportieve en sociale participatie dat jaarlijks moet goedgekeurd worden. In 2013 is deze maatregel omgedoopt tot het 'Fonds voor Participatie en Sociale Activering'. Het omvat twee luiken: het luik rond sociale en culturele participatie en een luik rond kinderarmoede. Rond kinderarmoede wordt onder meer voorzien in de deelname aan sociale programma's, onderwijsondersteuning en steun bij de aankoop van pedagogisch materiaal en spellen (Vermeersch, Noël, Vandenbroucke, 2011).

Het fonds is toegankelijk voor alle OCMW-cliënten. Het is dus niet alleen bedoeld voor mensen met een leefloon, maar ook voor cliënten die wel over eigen middelen beschikken, maar een beroep wensen te doen op één aspect van de OCMW-dienstverlening (crèche, schoonmaak, maaltijden aan huis, rusthuis, schuldbemiddeling...). Het OCMW kan een individueel voordeel toekennen voor participatie, zoals de tussenkomst in de kosten voor een toegangsticket, maar het kan ook een collectief voordeel toekennen door een manifestatie te ondersteunen die zich (niet exclusief) tot de doelgroep richt. Toegelaten activiteiten zijn onder andere de deelname aan sociale, sportieve of culturele manifestaties, de deelname aan sociale, culturele of sportieve verenigingen (inclusief lidgeld en noodzakelijke benodigdheden en uitrustingen) en de toegang tot en deelname aan nieuwe informatie- en communicatietechnologieën.

Ook het Sociaal Impulsfonds (SIF) (1995) en later het Gemeente- en Stedenfonds (2003) boden op lokaal niveau middelen voor cultuurparticipatie van mensen in armoede. Het SIF was bedoeld om te werken aan de revitalisering van de steden en de gemeenten op verschillende levensdomeinen, waaronder ook het sociaal-culturele (Kunst en Democratie, 2005). In 2003 zijn de middelen geïntegreerd in het Stedenfonds en Gemeentefonds, voor de ontwikkeling van Vlaamse steden en gemeenten. Ten slotte was er ook vanuit lokale sociale beleidsplannen oog voor vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede (Vanduynslager, 2010). Sinds 2014 moeten lokale overheden geen afzonderlijk lokaal sociaal beleidsplan meer opstellen, maar moeten ze hun sociaal beleid toelichten in het gemeentelijk meerjarenplan.

2.4.2 HET PARTICIPATIEDECREET

Volgens Van de Walle (2011) kreeg het lokale niveau de voorbije jaren heel wat extra middelen voor het verhogen van de participatie van kansengroepen aan jeugdwerk, cultuur en sport. Niettemin was er een gebrek aan samenwerking en een versnippering van middelen tussen enerzijds de vrijetijdsdiensten en anderzijds het OCMW. Het “Decreet van 18 januari 2008 houdende Flankerende en Stimulerende Maatregelen ter Bevordering van de Participatie in Cultuur, Jeugdwerk en Sport” (het Participatiedecreet) probeert hier verandering in te brengen door de samenhang te bevorderen. Het decreet wil ook ruimte bieden aan continue veranderingen, eigen aan een dynamisch participatiebeleid.

De doelstelling van het decreet is enerzijds algemene participatie van een zo breed en ruim mogelijk publiek, met anderzijds bijzondere aandacht voor de participatie van kansengroepen (personen met een handicap, mensen in armoede, gezinnen met kinderen, personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond en gedetineerden) (Vlaamse Regering, 2008b). Deze kansengroepen hebben immers te maken met allerhande participatiedrempels: informatiedrempels, praktische, financiële, sociale en culturele drempels. Het decreet is een flankerend decreet voor de sectoraal georganiseerde decreten en beleidsvoering in de domeinen cultuur, jeugd en sport: het wil wat er zich in de verschillende sectoren ontwikkelt, versterken en verbeteren. Initiatieven die al structurele ondersteuning kennen via andere regelgeving komen in principe niet in aanmerking voor subsidiëring (Vlaamse Regering, 2008a). Het is ook een stimulerend decreet: het wil aanwakkeren, nieuwe methodes en verrassende samenwerkingen mogelijk maken.

Het Participatiedecreet regelt subsidies voor een verscheidenheid aan projecten. Via het decreet worden onder andere participatie-instellingen zoals Dēmos gesubsidieerd, alsook de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. Voorbeelden van projecten die in aanmerking komen voor subsidies zijn participatieprojecten, initiatieven die praktijkgerichte, laagdrempelige educatie voor kansengroepen bieden, projecten van gemeenschapscentra en tegemoetkomingen bij het organiseren van een bijzonder culturaanbod.

Specifiek voor mensen in armoede wil het decreet niet enkel aandacht besteden aan de toeleiding (het begeleiden naar een intensieve participatie) naar het bestaande aanbod, maar ook de initiatieven gegroeid vanuit deze groep erkennen en waarderen.

Participatie-instelling Dēmos staat in voor vernieuwing en verdieping van de participatie van kansengroepen en heeft een aantal specifieke opdrachten. Op het niveau van visie en methodes geeft Dēmos op verzoek ondersteuning aan: particuliere sociaal-artistieke en participatie-bevorderende projecten voor kansengroepen in de cultuur-, jeugdwerk- en sportsector; lokale trajecten in verband met cultuur-, jeugdwerk- en sportparticipatie; de opmaak van een ‘afsprakennota vrijetijdsparticipatie’ en de ontsluiting van goede praktijken, waaronder participatieprojecten. Daarnaast ondersteunt Dēmos ook het opzetten van samenwerkingsverbanden en netwerken waarin verschillende partners een inspanning leveren om de participatie van mensen in armoede mogelijk te maken. Ook wil Dēmos het maatschappelijke debat over de participatie van kansengroepen stimuleren.

Dēmos heeft vanuit het Participatiedecreet een specifieke opdracht in het ondersteunen van lokale netwerken. Volgens artikel 22 van het Participatiedecreet kunnen steden en gemeenten in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijkomende middelen ontvangen om de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede te bevorderen. Voorwaarde is dat het lokaal bestuur (cultuur-, jeugd- en sportdienst en OCMW) een lokaal netwerk creëert in samenwerking met verenigingen voor mensen in armoede. Als resultaat van een doorgedreven overleg tussen de verschillende actoren, dient het lokaal netwerk een afsprakennota vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede op te stellen. Deze nota behandelt kernachtig de huidige en geplande samenwerking van het netwerk alsook de voorziene activiteiten en aan te wenden subsidies ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede.

De subsidie die steden en gemeenten in dit kader kunnen ontvangen – het trekkingsrecht – wordt berekend op basis van twee parameters, zijnde het aantal rechthebbenden op een verhoogde verzekeringstegemoetkoming en het aantal gerechtigden op maatschappelijke integratie voor de desbetreffende stad of gemeente. Daarnaast wordt het principe van cofinanciering toegepast. Het lokaal bestuur wordt gevraagd een bedrag in te brengen dat minstens het dubbele is van de jaarlijkse subsidie van de Vlaamse Regering. Dit kunnen zowel middelen zijn van de stad of gemeente als van het OCMW. Het trekkingsrecht moet rechtstreeks besteed worden aan de financiering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede en de ondersteuning en financiering van social-profit initiatieven (sport, jeugdwerk of cultuur) van of voor mensen in armoede.

De ‘afsprakennota vrijetijdsparticipatie’ bestrijkt een periode tot en met het eerste jaar van de volgende bestuursperiode. De nota specificeert hoe de subsidies zullen aangewend worden en, voor elk van de partners, welke inbreng zij doen of welk engagement ze nemen in het samenwerkingsverband, hoe ze werden betrokken bij de opmaak van de nota en hoe ze verder zullen worden betrokken bij de voortgangscontrole en uitvoering. Minimaal volgende partners moeten actief worden betrokken: de gemeentelijke dienst of diensten,

bevoegd voor vrije tijd (jeugdendienst, sportdienst, cultuurdienst...), het OCMW en een vereniging van personen in armoede die actief is in de gemeente (als er geen vereniging actief is, worden andere relevante lokale organisaties die onder meer personen in armoede als doelgroep hebben, verplicht betrokken). Deze partners moeten verplicht betrokken worden indien het gaat om de afsprakennota van een gemeente of een samenwerkingsverband van gemeenten. Bij de afsprakennota van de Vlaams Gemeenschapscommissie moeten de eigen diensten, bevoegd voor vrije tijd, betrokken worden. Daarnaast moeten de verenigingen van personen in armoede in Brussel-hoofdstad verplicht als partner opgenomen worden.

Het decreet stuurt dus aan op een sterkere lokale regie, met betrokkenheid van verenigingen van personen in armoede (Vlaamse Regering, 2008a). Op dit ogenblik zijn er 104 gesubsidieerde lokale netwerken vrijetijdsparticipatie mensen in armoede, gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

2.5 BESLUIT

In bovenstaande paragrafen ontwikkelden we een analysekader op basis waarvan we de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie onder de loep nemen. We maakten een onderscheid tussen het beleidsthema, beleidsorganisatie en bestuursstijl. In een tweede paragraaf bespraken we participatiedecreet en de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie. Uit dit overzicht blijkt duidelijk dat deze netwerken de expertise van diverse beleidsactoren en middenveldactoren trachten te bundelen. Daarnaast staat ook de deelname van mensen in armoede centraal om de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede te bevorderen.

Het beleidsthema verwijst naar de visie over armoede. Hierbij benadrukken we het belang van een multi-aspectuele definitie waarbij we armoede beschouwen als een kluwen van problemen op diverse levensdomeinen. We merken dat deze visie sterk verankerd is in het Participatiedecreet. Het decreet wil nieuwe methodes en samenwerkingen mogelijk maken, om op verschillende domeinen drempels voor de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede te verlagen. Een tweede concept is de beleidsorganisatie. We benadrukken het belang van netwerken waarbij de samenstelling berust op intersectorale samenwerking, een multi-actor perspectief en de participatie van mensen in armoede. Vanuit het Participatiedecreet wordt dit laatste element benadrukt, het decreet wil de initiatieven die groeien vanuit de groep van mensen in armoede erkennen en waarderen. Ten derde onderscheidden we de bestuursstijl. Hierbij wordt de rol van de lokale overheid belicht. We benadrukken het belang van de interactieruimte die de uitwisseling van expertise van de diverse actoren uit het netwerk en de stem van de mensen in armoede in het bijzonder mogelijk maakt. Het Participatiedecreet stelt dat de lokale afsprakennota vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede het resultaat moet zijn van een doorgedreven overleg tussen de verschillende actoren en dat de interactieruimte die de lokale overheid hanteert dus plaats moet laten voor de stem van mensen in armoede.

In het volgende gedeelte van het rapport beschrijven we de methodologie op basis waarvan we de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie analyseren. We beschrijven vervolgens de resultaten waarbij we ingaan op een uitgebreide beschrijving van deze netwerken, de rol van de coördinator, de participatie van mensen in armoede en de ondersteuningsnaden van deze netwerken. In het besluit van het rapport koppelen we de resultaten terug naar het raamwerk van de beleidsconfiguratiebenadering. We maken hierbij een onderscheid tussen het beleidsthema, de beleidsorganisatie en de bestuursstijl.

3. ONDERZOEKSMETHODE

3.1 EEN KWANTITATIEF ONDERZOEK

De eerste doelstelling van dit onderzoek is het bieden van een beschrijvend overzicht van het functioneren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede. Het kwantitatieve onderzoek werd uitgevoerd binnen een periode van vijf maanden (januari 2016 tot en met mei 2016). In de maanden januari en februari hebben we de nodige literatuur verzameld, een introductie voor dit rapport geschreven en vier interviews met netwerkcoördinatoren afgenomen ter voorbereiding van de vragenlijst. Daarnaast hebben we een vragenlijst voor een online survey ontwikkeld. De doelgroep omvatte alle netwerkcoördinatoren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede (104 in totaal). Voor elk lokaal netwerk kon één coördinator de vragenlijst invullen, zelfs indien hij of zij deze functie deelde met nog een andere persoon. De netwerkcoördinatoren konden de survey online invullen tussen 14 maart en 12 april 2016. In totaal hebben 77 coördinatoren de survey volledig ingevuld. Met een potentiële respons van 104 coördinatoren komt dit neer op een responsgraad van 74%. Daarbij merken we nog op dat van de 104 netwerken er 19 pas op 1 januari 2016 van start gingen. Van de coördinatoren van sommige van deze recente netwerken kregen we het signaal dat zij nog over onvoldoende informatie beschikten om de survey in te vullen. Vanaf april tot eind mei hebben we de resultaten geanalyseerd en het rapport volledig uitgewerkt.

3.2 DE SURVEY

De survey kwam tot stand in een aantal fasen. Eind december 2015 vond er een eerste overleg plaats tussen OASeS en Dēmos waarbij de doelstelling van het onderzoek scherp

is gesteld. Dit overleg gaf aanleiding tot een eerste reeks vragen waar Dēmos aangaf zeker een antwoord op te willen hebben. In januari 2016 namen we vier interviews af met netwerkcoördinatoren om op basis van het transcript extra vragen te kunnen genereren. De coördinatoren werden aangeduid door Dēmos. Vervolgens baseerden we ons op internationale literatuur rond netwerken (Span et al., 2011) om de vragenlijst verder uit te breiden. We bekeken ook vorig onderzoek rond lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede (Vanduynslager, 2010; Dierckx & Wyckmans, 2009). Op 8 maart is een eerste samenkomst met een stuurgroep georganiseerd om de vragenlijst te evalueren en scherp te stellen. Bij deze samenkomst waren de onderzoeksgroep OASeS en Dēmos vertegenwoordigd, alsook de vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra, het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, CultuurNet Vlaanderen en het Fonds Vrijetijdsparticipatie. We voerden nog enkele aanpassingen door en vroegen de vier coördinatoren die we geïnterviewd hadden een testversie in te vullen en feedback te geven. Op 14 maart 2016 plaatsten we de definitieve vragenlijst online. Tenslotte vond er op 20 mei een tweede stuurgroep plaats om de resultaten van het onderzoek te bespreken. Op deze vergadering waren ook VVSG en Sport Vlaanderen betrokken.

3.3 DE VRAGENLIJST

De vragenlijst is online aangeboden met behulp van de website www.qualtrics.com. Aan het begin van de vragenlijst kregen de deelnemers een korte introductie over de opzet van het onderzoek en werden de onderzoeksgroep OASeS en de participatie-instelling Dēmos kort voorgesteld. De vragenlijst ging van start met een reeks vragen die peilden naar algemene informatie zoals geslacht en leeftijd. Vervolgens kwam een reeks vragen aan bod omtrent de partners binnen het lokaal netwerk. Aan de coördinatoren is gevraagd aan te duiden met welke partners ze samenwerken en hoe ze deze samenwerking evalueren. Na de reeks vragen omtrent de partners zijn de coördinatoren ook bevraagd omtrent de visie, doelstellingen, acties, sturing en randvoorwaarden binnen hun netwerk. Bij elk deel kwam dezelfde soort vraagstelling terug. Telkens peilden we naar de vertegenwoordiging van mensen in armoede, de rol van de coördinator en hoe de coördinator dit evalueerde. Aan het eind van de vragenlijst bevroegen we de ondersteuningsnoden van de netwerken. De coördinatoren konden aanduiden welke vormen van ondersteuning nuttig zouden kunnen zijn en die Dēmos zou kunnen aanbieden. Bij elke stelling in de survey konden de coördinatoren kiezen uit vijf antwoordmogelijkheden. De eerste vier betroffen de mate van akkoord: helemaal niet akkoord, eerder niet akkoord, eerder wel akkoord en helemaal akkoord. Deze antwoordmogelijkheden worden in de tabellen verder in het rapport voorgesteld als respectievelijk 1,2,3 en 4. Daarnaast hadden de coördinatoren ook de mogelijkheid om aan te geven dat een vraag niet op hen of op hun lokaal netwerk van toepassing was. Dit wordt in de tabellen voorgesteld als 'n.v.t.'.

3.4 DE ANALYSE

We hebben de resultaten van de survey geanalyseerd met behulp van de statistische software IBM SPSS (versie 23). Enkel de 77 volledig ingevulde vragenlijsten werden meegenomen voor verwerking. Voor de analyse en presentatie van de resultaten hebben we tabellen gemaakt waar we zowel het aandeel coördinatoren dat met een stelling akkoord gaat als de gemiddelde score van de coördinatoren op die stelling weergeven.

Ter illustratie analyseren we de eerste stelling in tabel 1 (pagina 36): 'Binnen het netwerk zijn er te veel partnerorganisaties/diensten om de doelstellingen waar te maken'. Uit de tabel valt af te leiden dat 32.5% van de netwerkcoördinatoren helemaal niet akkoord (antwoordmogelijkheid 1) gaat met deze stelling en 57.1% eerder niet akkoord (antwoordmogelijkheid 2). Daarnaast geeft 1.3% geen antwoord op deze stelling (antwoordmogelijkheid n.v.t.). De laatste 2 kolommen in de tabel stellen de gemiddelde score (M) en standaardafwijking (SD) voor. De gemiddelde score varieert van 1 tot 4 en stelt voor hoe de coördinatoren gemiddeld gezien een stelling beoordelen. De antwoordmogelijkheid 'n.v.t.' wordt hierbij buiten beschouwing gelaten. Bij de eerste stelling in tabel 1 is die score 1.79, wat er op wijst dat de coördinatoren gemiddeld eerder niet tot helemaal niet akkoord gaan met die stelling. De gemiddelde score wordt meegegeven omdat ze een eenvoudige en snelle manier is om een overzicht te krijgen van hoe de coördinatoren een stelling beoordelen. Ten slotte wordt ook de standaardafwijking meegegeven, wat een statistische maat is voor de spreiding van de resultaten rond het gemiddelde. In de analyse wordt niet verder ingegaan op de standaardafwijking, maar ze wordt conform de regels van statistische rapportage steeds vermeld bij het gemiddelde.

4. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit deel stellen we de resultaten van de online survey voor. De data worden gepresenteerd aan de hand van tabellen en grafieken, steeds vergezeld van een begeleidende tekst waarin de belangrijkste werking en evaluatie van de lokale netwerken aan bod komen. Eerst bekijken we de partners van het netwerk van naderbij, dan de visie, doelstelling en acties van het netwerk. Daarna gaan we verder met de sturing en de randvoorwaarden. In een apart hoofdstuk staan we stil bij de rol van de netwerkcoördinator en hoe hij of zij het lokaal netwerk evalueert. Ook de rol van de verenigingen voor mensen in armoede binnen het netwerk komt apart aan bod. We sluiten af met een overzicht van de ondersteuningsnoden die netwerkcoördinatoren ervaren.

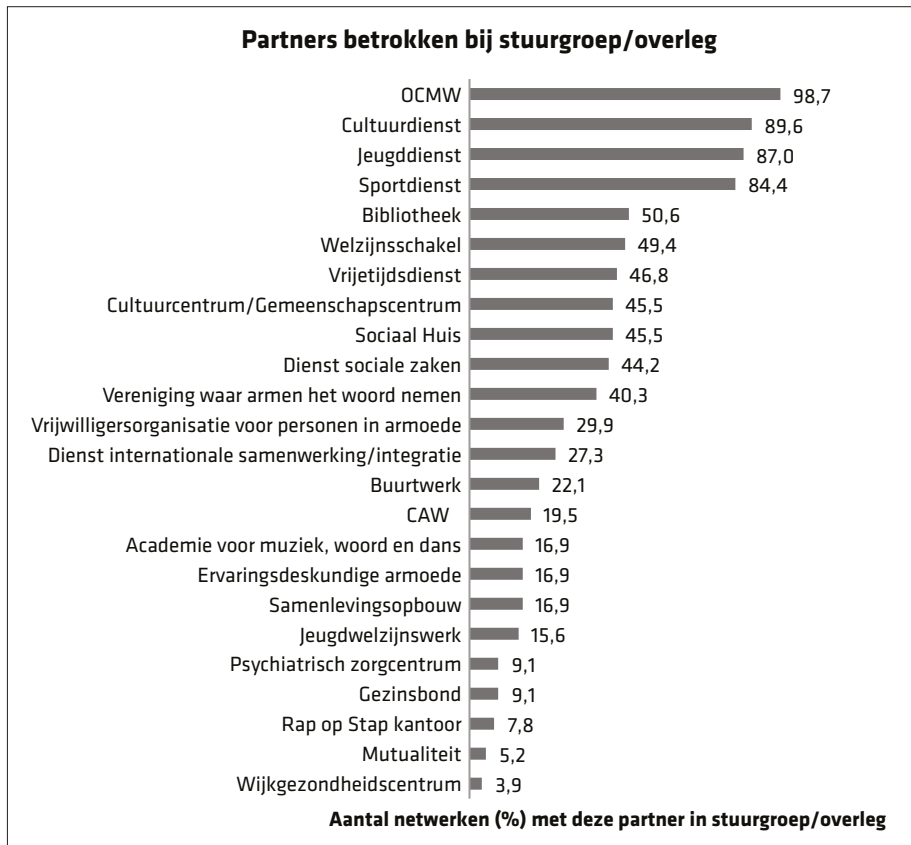
4.1 EEN BESCHRIJVING VAN LOKALE NETWERKEN VRIJETIJDSPARTICIPATIE

In dit deel geven we een beschrijvend overzicht van de werking van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede. Achtereenvolgens komt een deel rond partners, visie, doelstellingen, acties, sturing en randvoorwaarden aan bod.

4.1.1 PARTNERS

In het eerste deel van de online survey bevroegen we de netwerkcoördinatoren omtrent hun samenwerking met de partners binnen hun lokaal netwerk.

Figuur 1: Partners betrokken bij de stuurgroep of het overleg van het lokaal netwerk (N = 77)

Bovenstaande grafiek geeft een overzicht van de partners die het meest betrokken worden in de lokale netwerken. Met 'betrokken' bedoelen we partners die aanwezig zijn in de stuurgroep of bij het formeel overleg van het netwerk. We omschrijven deze actoren in deze tekst als de 'vaste partners' in het netwerk. Volgens het Participatiedecreet moeten volgende partners verplicht betrokken worden: de gemeentelijke diensten bevoegd voor vrije tijd, het OCMW en de verenigingen van personen in armoede. Indien er in de stad of gemeente geen dergelijke vereniging actief is dan moeten andere relevante lokale organisaties betrokken worden die onder andere personen in armoede als doelgroep hebben. In figuur 1 valt op dat

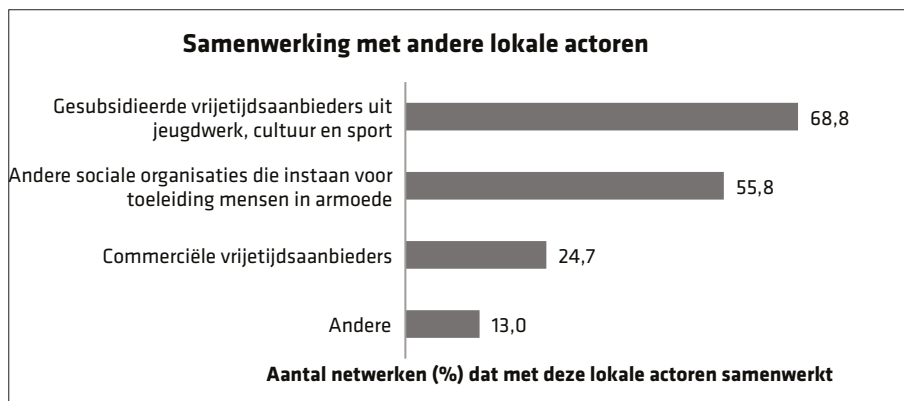
de verplichte partners ook veruit het meest betrokken worden. Bij 98.7% van de netwerken vormt het OCMW een vaste partner (de 1.3% of 1 coördinator heeft sociaal huis aangeduid in plaats van OCMW) en van de gemeentelijke diensten bevoegd voor vrije tijd zit minstens 84.4% als vaste partner in het netwerk. De reden waarom dit geen 100% is kan gevonden worden bij de coördinatoren die 'vrijtijdsdienst' aangeduid hebben.

Binnen de lokale netwerken is er ook samenwerking met andere gemeentelijke diensten. Bijna de helft van de netwerkcoördinatoren (45.5%) geeft aan dat ze samenwerken met het Sociaal Huis binnen hun netwerk. 44.2 % van de netwerken werkt samen met de Dienst Sociale Zaken. Daarnaast geeft 27.3% van de coördinatoren aan dat ze samenwerken met de dienst Internationale Samenwerking/Integratie. De samenwerking met deze dienst kan er op wijzen dat, indien de dienst beschikbaar is, de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede samenwerkingsverbanden aangaan om rekening te houden met de specifieke noden van mensen met een andere etnisch-culturele achtergrond.

Een andere reeks bevindingen betreft de vertegenwoordiging van mensen in armoede. Bij 40.3% van de lokale netwerken vindt die vertegenwoordiging plaats via een vereniging waar armen het woord nemen. Dit cijfer moet gekaderd worden binnen het beperkt aantal erkende verenigingen waar armen het woord nemen. Op 1 januari 2013 werden door de Vlaamse overheid 52 verenigingen waar armen het woord nemen erkend en gesubsidieerd. Deze organisaties worden ondersteund door het Netwerk tegen Armoede.

In 49.4 % van de gemeenten zijn Welzijnsschakels betrokken als armoedepartner. De koepel Welzijnsschakels is erkend als sociaal-culturele vereniging op Vlaams niveau en telt momenteel 130 actieve, lokale verenigingen. Sommige Welzijnsschakels zijn door Vlaanderen erkend en gesubsidieerd als vereniging waar armen het woord nemen, andere werken als vrijwilligersorganisatie, vooral in kleinere gemeenten. Daarnaast zijn ook andere vrijwilligersorganisaties voor personen in armoede in 29.9% van de lokale netwerken

Figuur 2: Samenwerking met lokale actoren (N = 77)

aanwezig als vaste partner. Ten slotte vormt een ervaringsdeskundige armoede bij 16.9% van de netwerken een vaste partner.

Naast de vaste netwerkpartners werken de lokale netwerken ook samen met andere lokale actoren die geen vaste partner zijn van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. Figuur 2 biedt een overzicht. De lokale actoren waar het meest wordt mee samengewerkt zijn de gesubsidieerde vrijetijdsaanbieders uit jeugdwerk, cultuur en sport. Bijna 70.0% van de netwerkcoördinatoren duidt deze samenwerking aan. Minder dan 25.0% van de coördinatoren geeft aan dat hun netwerk samenwerkt met lokale commerciële vrijetijdsaanbieders. Daarnaast geeft 13.0% aan dat ze nog met andere lokale actoren samenwerken, waaronder gemeentelijke diensten (bv. Dienst bevolking), andere vrijetijdsverenigingen binnen een stad/gemeente, een participatiegroep voor OCMW-cliënten, een orthopedagogisch centrum en een ziekenhuis.

In dit eerste onderdeel van de survey werd de netwerkcoördinatoren ook gevraagd in welke mate ze akkoord gingen met een aantal stellingen betreffende de partners binnen hun lokaal netwerk. De resultaten worden voorgesteld in onderstaande tabel.

Tabel 1: Partners binnen het netwerk (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Binnen het netwerk zijn er te veel partnerorganisaties/diensten om de doelstellingen waar te maken	32.5	57.1	6.5	2.6	1.3	1.79	0.68
Binnen het netwerk is er veel verloop inzake partnerorganisaties	44.2	45.5	2.6	2.6	5.2	1.62	0.68
Het netwerk mist bepaalde partnerorganisaties/diensten om de vooropgestelde doelstellingen waar te kunnen maken	9.1	44.2	28.6	14.3	3.9	2.50	0.86
Als netwerkcoördinator ben ik actief op zoek gegaan naar potentiële partnerorganisaties/diensten	6.5	23.4	39.0	28.6	2.6	2.92	0.90
Alle noodzakelijke partnerorganisaties of diensten zijn aanwezig in het netwerk om de vooropgestelde doelstellingen waar te maken	2.6	31.2	46.8	18.2	1.3	2.82	0.76
Binnen het netwerk zijn er te weinig partnerorganisaties/diensten om de doelstellingen waar te maken	18.2	46.8	20.8	10.4	3.9	2.24	0.89

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

De resultaten in tabel 1 tonen dat het verloop in partners beperkt blijft binnen de lokale netwerken (M = 1.62, SD = 0.68). Meer dan de helft (minstens 53.3% bij elk van de stel-

lingen) van de netwerkcoördinatoren gaat niet akkoord met de stellingen dat het netwerk bepaalde partnerorganisaties mist of dat er te weinig partners zijn om de vooropgestelde doelstellingen waar te maken. Het is echter belangrijk deze bevinding af te zetten tegen de resultaten uit een andere stelling, namelijk 'alle noodzakelijke partners/diensten zijn aanwezig om de vooropgestelde doelstellingen waar te maken'. De netwerkcoördinatoren bevestigen hier dat de noodzakelijke partners aanwezig zijn om de vooropgestelde doelstellingen waar te maken ($M = 2.82$, $SD = 0.76$), 65% gaat eerder wel tot helemaal akkoord.

Tussentijds besluit

We kunnen besluiten dat in de netwerken een verscheidenheid aan organisaties als vaste partner betrokken wordt. De verplichte partners OCMW en vrijetijdsdiensten worden vanzelfsprekend veruit het meest betrokken. Daarnaast werken de netwerken ook samen met andere gemeentelijke diensten, in het bijzonder met het Sociaal Huis, de dienst Sociale Zaken, de dienst Integratie. Gesubsidieerde verenigingen waar armen het woord nemen worden bij minder dan de helft van de netwerken als vaste partner betrokken. In alle steden en gemeenten is een armoedepartner betrokken, maar de vertegenwoordiging van mensen in armoede gebeurt dan via een andere sociale organisatie. Naast de vaste netwerkpartners wordt ook met andere lokale actoren samengewerkt. De gesubsidieerde vrijetijdsaanbieders uit jeugdwerk, cultuur en sport worden het meest betrokken. De samenwerking met lokale commerciële vrijetijdsaanbieders vindt maar in beperkte mate plaats. Ten slotte is er weinig verloop inzake partners binnen het netwerk. Een meerderheid van de respondenten stelt dat alle noodzakelijke partners aanwezig om de vooropgestelde doelstellingen waar te maken.

4.1.2 VISIE

Tabel 2: Visie binnen het netwerk (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
De visie op de achterliggende problematiek van kansarmoede wordt gedeeld door de verschillende netwerkpartners	0.0	5.2	59.7	27.3	7.8	3.24	0.55
Het netwerk heeft een duidelijk afgebakende visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	0.0	7.8	42.9	48.1	1.3	3.41	0.64
Binnen het netwerk is er consensus over de visie die opgesteld werd	0.0	6.5	53.2	33.8	6.5	3.29	0.60
Het netwerk hanteert een duidelijk omschreven visie op kansarmoede	0.0	10.4	54.5	32.5	2.6	3.23	0.63

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

Tabel 2 toont aan dat de lokale netwerken volgens de coördinatoren een duidelijk afgebakende visie hebben op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede ($M = 3.41$, $SD = 0.64$). Bijna de helft (48.1%) van de netwerkcoördinatoren gaat helemaal akkoord met die stelling. Daarnaast gaat de gemiddelde coördinator duidelijk akkoord dat er consensus is over de gehanteerde visie binnen het netwerk. Ook blijken de netwerken een duidelijk omschreven visie op armoede te hanteren en wordt de visie op deze problematiek gedeeld door de verschillende netwerkpartners. Zoals af te leiden valt uit de hoge gemiddelde scores in de tabel beoordelen de coördinatoren de visie van hun lokaal netwerk in sterk gelijkende mate.

4.1.3 DOELSTELLINGEN

Tabel 3: Doelstellingen binnen het netwerk (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Het netwerk heeft duidelijk afgebakende doelstellingen omtrent vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	0.0	6.5	58.4	33.8	1.3	3.28	0.58
De doelstellingen van het netwerk worden aanvaard door de verschillende netwerkpartners	0.0	2.6	58.4	35.1	3.9	3.34	0.53

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

Net zoals bij de visie beoordelen de coördinatoren de doelstellingen op gelijklopende wijze, wat zich ook hier vertaalt in hoge gemiddelde scores die een grote mate van akkoord

Tabel 4: Belang van de verschillende doelstellingen voor het netwerk (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Communicatie op maat naar de doelgroepen	0.0	1.3	24.7	74.0	0.0	3.73	0.48
Uitbreiden van het aanbod sport/cultuur/jeugdwerk	1.3	22.1	33.8	41.6	1.3	3.17	0.82
Drempels naar het vrijetijdsaanbod verlagen	0.0	0.0	20.8	79.2	0.0	3.79	0.41
Competenties verhogen van mensen in armoede op vlak van vrijetijdsparticipatie	0.0	7.8	42.9	48.1	1.3	3.41	0.64
Meer expertise inbrengen van mensen in armoede	0.0	20.8	35.1	42.9	1.3	3.22	0.78
Signaalfunctie tegenover het lokaal beleid	1.3	10.4	45.5	41.6	1.3	3.29	0.71
Stimuleren en opzetten van intersectorale samenwerking tussen jeugdwerk, sport, cultuur en welzijn	1.3	5.2	36.4	57.1	0.0	3.49	0.66

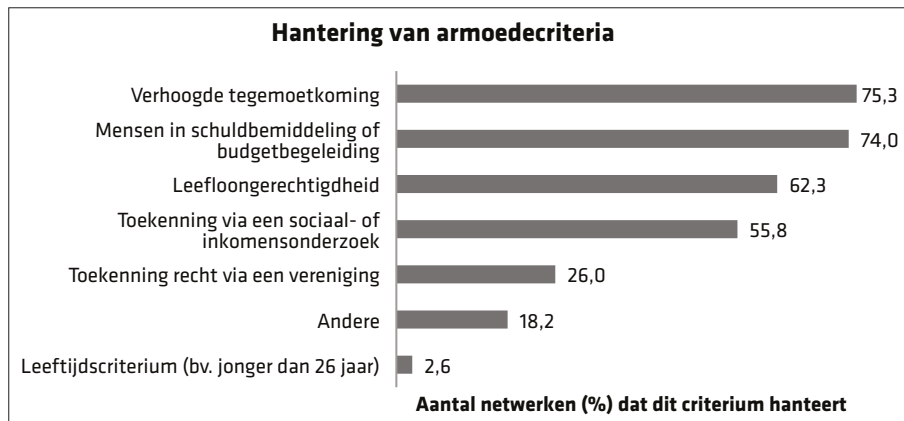
1: Helemaal niet belangrijk – 2: Eerder niet belangrijk – 3: Eerder wel belangrijk – 4: Heel belangrijk

aanduiden. Bijna alle coördinatoren geven aan dat het netwerk duidelijk afgebakende doelstellingen heeft omtrent vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede (92.2% gaat eerder wel tot helemaal akkoord). Daarnaast geven de coördinatoren aan dat de opgestelde doelstellingen door de verschillende partners aanvaard worden.

Onderstaande tabel gaat dieper in op de doelstellingen en biedt een overzicht van hoe belangrijk de coördinatoren bepaalde doelstellingen inschatten voor hun lokaal netwerk.

De netwerkcoördinatoren duiden ‘drempels naar het vrijetijdsaanbod verlagen’ ($M = 3.79$, $SD = 0.41$) en ‘communicatie op maat naar de doelgroepen’ ($M = 3.73$, $SD = 0.48$) aan als belangrijkste doelstellingen voor hun netwerk. Ook de andere doelstellingen in tabel 4 worden door de coördinatoren als belangrijk aangeduid, zoals af te leiden valt uit de hoge gemiddelde scores. Enkel bij het uitbreiden van het aanbod sport/cultuur/jeugdwerk en het inbrengen van meer expertise van mensen in armoede is er minstens 20.0% van de coördinatoren dit als minder belangrijke doelstelling aangeduid.

Figuur 3: Hantering van armoedecriteria door de lokale netwerken (N = 77)

Als afsluiter van het stuk rond doelstellingen gaan we dieper in op de armoedecriteria die gehanteerd worden binnen de lokale netwerken. Mensen in armoede zijn een gedifferentieerde doelgroep en de hantering van armoedecriteria zorgt voor een duidelijke afbakening rond wie recht heeft op een financiële tussenkomst voor vrijetijdsparticipatie en wie bereikt moet worden met informatie over het vrijetijdsaanbod. Wanneer iemand bv. leefloongerechtigd is, valt die persoon bij 62.3% van de lokale netwerken binnen de doelgroep die bereikt moet worden met de acties van dat netwerk. Figuur 3 geeft een overzicht. De vaakst gehanteerde criteria door de netwerken zijn die van het recht op verhoogde tegemoetkoming en de aanwezigheid van een traject van schuldbemiddeling of budgetbegeleiding. Het minst gebruikte criterium is het leeftijdscriterium. Onder ‘andere’ criteria geven netwerkcoördinatoren aan: de armoedegrens, het al dan niet aangesloten zijn bij een welzijnsorganisatie, armoedever-

eniging of lid zijn van een partnerorganisatie binnen het netwerk, gekend zijn binnen het OCMW of de Welzijnsschakel, toekenning van het recht door een brugfiguur, en huurder zijn met een maandinkomen onder een bepaalde drempel.

Tussentijds besluit

We kunnen besluiten dat de netwerken volgens de coördinatoren duidelijk afgebakende doelstellingen hebben omtrent vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede. Deze worden aanvaard door alle partners. De belangrijkste doelstellingen voor de netwerken zijn het verlagen van de drempels naar het vrijetijdsaanbod en communicatie op maat naar de doelgroepen. Tenslotte worden de armoedecriteria ‘recht op verhoogde tegemoetkoming’ en de aanwezigheid van een traject van schuldbemiddeling als het vaakst gehanteerd. Het hanteren van een leeftijds criterium valt nauwelijks voor.

4.1.4 ACTIES

Tabel 5: Acties binnen het netwerk (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
De ondernomen acties zijn evenwichtig verdeeld over de verschillende partners (zowel gemeentelijke diensten als externe partners)	13.0	24.7	44.2	14.3	3.9	2.62	0.90
Het netwerk heeft acties opgesteld omtrent vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	0.0	9.1	49.4	40.3	1.3	3.32	0.64
Binnen het netwerk is er consensus over de acties die opgesteld werden	0.0	2.6	55.8	35.1	6.5	3.35	0.54
Binnen het netwerk wordt er sterker ingezet op financiële maatregelen dan op begeleiding en toeleidingsactiviteiten	9.1	39.0	33.8	13.0	5.2	2.53	0.85
Binnen het netwerk wordt er evenveel ingezet op financiële maatregelen als op begeleiding en toeleidingsactiviteiten	6.5	33.8	42.9	10.4	6.5	2.61	0.78

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

De netwerkcoördinatoren gaan in sterke mate akkoord dat hun netwerk acties heeft opgesteld omtrent de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede en dat daarover consensus bestaat. De gemiddelde score bij deze stellingen is minstens 3.32. Over de evenwichtige verdeling van de ondernomen acties zijn de coördinatoren het minder eens. Meer dan de helft van de coördinatoren (58.5%) geeft aan dat de acties evenwichtig verdeeld zijn over de verschillende partners, maar de 37.7% die niet akkoord gaat valt niet te negeren

bij deze stelling. Dit wil zeggen dat in deze netwerken de meeste acties worden gedragen door een minderheid van actoren in het netwerk. Dit is een aandachtspunt dat verder onderzocht moet worden, meer nog omdat in een vorig onderzoek (Vanduyndslager, 2010) naar voor kwam dat het structureel verankeren van het netwerk binnen de verschillende organisaties nog een werkpunt is. Het is een uitdaging om de verschillende partners een meer evenwichtige rolverdeling te laten uitwerken en actief te laten participeren aan het uitvoeren van de acties, zodat de druk niet steeds op de schouders van dezelfde organisaties ligt. Ongeveer de helft (46.8%) van de coördinatoren gaat akkoord dat er binnen hun netwerk sterker wordt ingezet op financiële maatregelen dan op begeleiding en toeleidingsactiviteiten. 53.3% van de coördinatoren duidt aan dat er evenveel wordt ingezet op financiële maatregelen als op begeleiding en toeleidingsactiviteiten.

Tabel 6: Mate van inzet op een actie (N = 77)

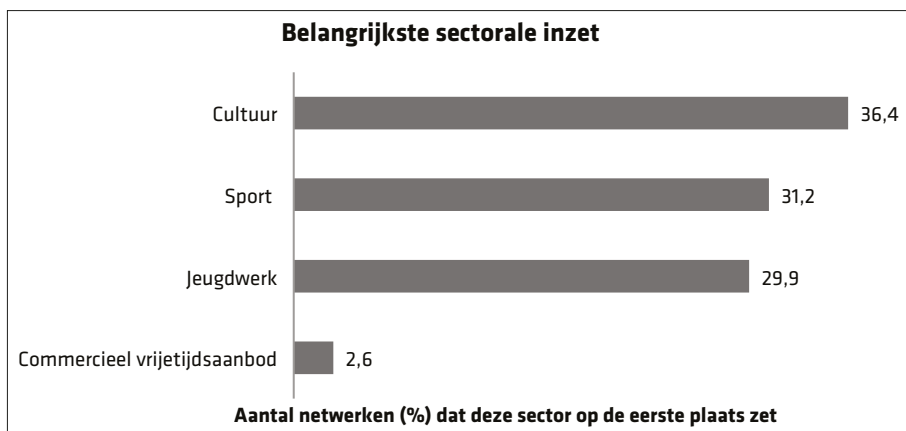
Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Organiseren van toeleidingsactiviteiten en bemiddeling voor mensen in armoede naar het vrijetijdsaanbod	2.6	37.7	39.0	18.2	2.6	2.75	0.79
Toekenning van individuele financiële tussenkomsten	5.2	10.4	37.7	44.2	2.6	3.24	0.85
Verspreiden van informatie rond het vrijetijdsaanbod voor doelgroepen	1.3	19.5	50.6	28.6	0	3.06	0.73
Verspreiden van informatie (bv. brochures, websites) rond mogelijke kortingen	5.2	19.5	46.8	26.0	2.6	2.96	0.83
Financiering van onderzoek rond vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	50.6	28.6	9.1	2.6	9.1	1.60	0.79
Organiseren van activiteiten waarbij armen het woord nemen en hun input verzameld wordt	19.5	40.3	28.6	6.5	5.2	2.23	0.86
Financiering van partnerorganisaties voor het aanbieden van een laagdrempelig aanbod	11.7	27.3	33.8	23.4	3.9	2.72	0.97
Organiseren van groepsactiviteiten (bv. uitstap organiseren naar het theater)	10.4	27.3	41.6	19.5	1.3	2.71	0.91
Vorming voor vrijetijdsaanbieders cultuur, jeugdwerk en sport (bv. rond laagdrempeligheid)	29.9	39.0	20.8	5.2	5.2	2.01	0.87
Ontwikkelen van nieuwe praktijken in jeugdwerk, cultuur en sport	16.9	42.9	33.8	1.3	5.2	2.21	0.75

1: Zwakke inzet – 2: Eerder zwakke inzet – 3: Eerder sterke inzet – 4: Sterke inzet

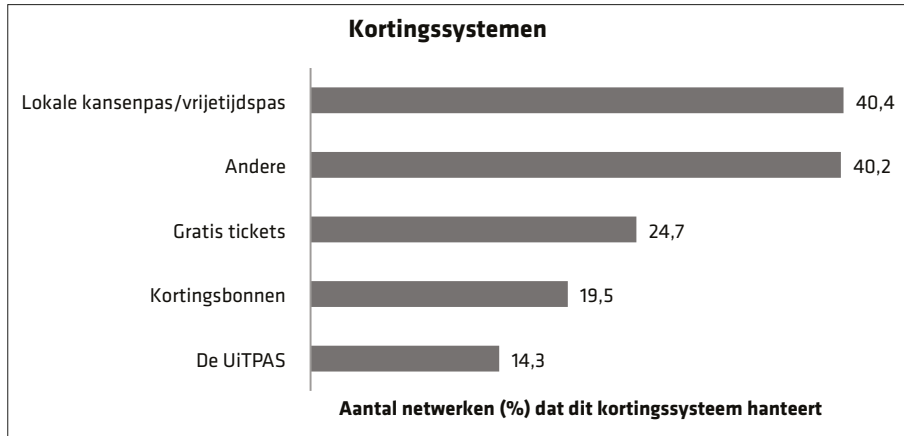
Tabel 6 geeft een overzicht van de mate waarin lokale netwerken inzetten op een verscheidenheid van acties. Het toekennen van individuele financiële tussenkomsten blijkt de actie te zijn waar de lokale netwerken gemiddeld het sterkst op inzetten ($M = 3.24$, $SD = 0.85$). In totaal geeft 44.2% van de netwerkcoördinatoren aan dat hun lokaal netwerk hier sterk op inzet. Daarnaast is informatieverspreiding een belangrijke actie voor de lokale netwerken. Zowel op de verspreiding van informatie rond het vrijetijdsaanbod voor doelgroepen ($M = 3.06$, $SD = 0.73$) als op de verspreiding van informatie rond mogelijke kortingen wordt sterk ingezet (2.96 , $SD = 0.83$). Een actie waar lokale netwerken gemiddeld minder op inzetten is vorming voor vrijetijdsaanbieders van cultuur, jeugdwerk en sport ($M = 2.01$, $SD = 0.87$). Voor die actie geeft 29.9% van de coördinatoren aan dat er maar zwak op ingezet wordt, 39.0% geeft een eerder zwakke inzet aan. De actie waar lokale netwerken het minst sterk op inzetten is de financiering van onderzoek rond vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede ($M = 1.60$, $SD = 0.79$).

Naast de inzet op specifieke acties is het interessant te weten te komen in welke sector de meeste acties uitgevoerd worden. Onderstaande figuur geeft een overzicht.

Figuur 4: Belangrijkste sectorale inzet voor de lokale netwerken (N = 77)

Uit figuur 4 blijkt dat de lokale netwerken gemiddeld het sterkst inzetten op de sector cultuur. Van de lokale netwerken legt 36.4% het meeste nadruk op de sector cultuur bij het organiseren van acties. De sectoren sport en jeugdwerk staan bijna in dezelfde mate op de tweede plaats bij het organiseren van acties. Slechts 2.6% van de netwerken geeft aan dat ze het sterkst inzetten op het organiseren van acties gericht op het commercieel vrijetijdsaanbod.

Figuur 5: Kortingsystemen die gehanteerd worden door de lokale netwerken (N = 77)

Uit het voorgaande stuk blijkt dat lokale netwerken sterk inzetten op individuele financiële tussenkomsten. Bij deze tussenkomsten hanteren de lokale netwerken een verscheidenheid aan kortingsystemen. Figuur 5 geeft een overzicht. De lokale kansenas of vrijetijdsplas blijkt het meest gehanteerde kortingsstelsel te zijn (40,3%). Opvallend is het grote percentage coördinatoren dat aangeeft nog een ander kortingsstelsel te hanteren. Uit de analyse blijkt echter dat de meeste van deze ‘andere’ systemen wel onder een van de gegeven categorieën past. Netwerkcoördinatoren geven specifiek aan het 80/20 stelsel te hanteren en dat tickets zelden gratis zijn. Daarnaast worden ook specifieke kortingen vermeld (bijvoorbeeld voor grote gezinnen), kortingsstarief aan de hand van een mutuali-

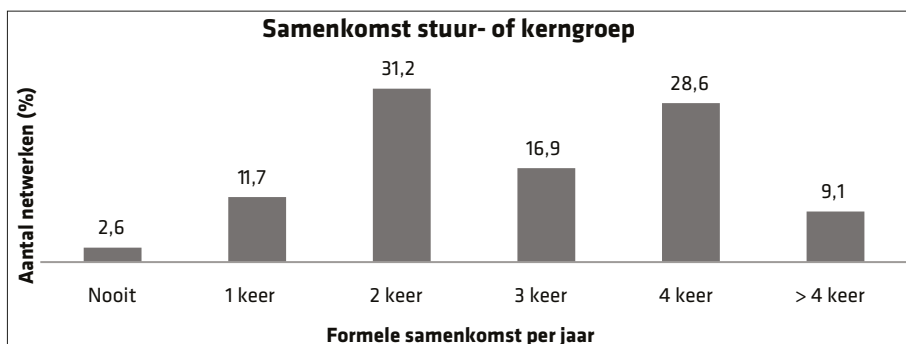
Tussentijds besluit

We kunnen besluiten dat de lokale netwerken acties opstellen omtrent vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede en dat daarover consensus is binnen het netwerk. De acties zijn onvoldoende evenwichtig verdeeld. Het zijn vaak dezelfde organisaties die de acties organiseren. De inzet op financiële maatregelen is even groot als de inzet op begeleiding en toeleidingsactiviteiten. De actie waar het sterkst wordt op ingezet is het toekennen van individuele financiële tussenkomsten. Daarnaast is informatieverspreiding zeer belangrijk. De financiering van onderzoek rond vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede wordt door de netwerken nauwelijks opgenomen. De netwerken zetten gemiddeld het sterkst in op de sector cultuur, hoewel sport en jeugd niet ver achterblijven. Opvallend is dat een zeer kleine minderheid het sterkst inzet op het commercieel vrijetijdsaanbod. Tenslotte blijkt het meest gehanteerde kortingsstelsel de lokale kansenas- of vrijetijdsplas te zijn.

teitsklever en vrijetijdscheques. De UiTPAS blijkt momenteel nog het minst gehanteerde kortingssysteem te zijn (14.3%). De uitrol van dit project gebeurde voor Vlaanderen pas vanaf 2015, wat een verklaring is voor het relatief lage percentage lokale netwerken dat dit kortingssysteem tot nu toe hanteert.

4.1.5 STURING

Figuur 6: Frequentie formele samenkomst bij de lokale netwerken (N = 77)

Bovenstaande figuur geeft een overzicht van de frequentie waarmee de lokale netwerken per jaar formeel samen komen. Onder formele samenkomst verstaan we ook een samenkomst van de stuur-of kerngroep van het netwerk, waaraan niet noodzakelijk elke partner binnen het netwerk rechtstreeks deelneemt. Uit de figuur blijkt dat de meerderheid van de netwerken (76.7%) tussen de 2 en 4 keer per jaar formeel samenkomen. Opvallend is ook de zeer kleine minderheid van lokale netwerken die nooit formeel samenkomen.

Tabel 7 stelt enkele stellingen voor betreffende de sturing van het netwerk. De netwerkcoördinatoren geven aan dat er doorgaans consensus is over beslissingen die genomen worden binnen het netwerk ($M = 3.38$, $SD = 0.52$). Amper 1.3% van de coördinatoren gaat hier niet mee akkoord. Indien er geen consensus is, wordt een stemming waarbij de meerderheid beslist nauwelijks gebruikt. Slechts 19.5% van de coördinatoren geeft aan dat deze beslissingsvorm gehanteerd wordt binnen hun netwerk. Bij een gebrek aan consensus wordt dit meestal via discussie ($M = 3.23$, $SD = 0.72$). De stemmen van de verschillende netwerkpartners blijken evenwaardig te zijn: 70.2% van de coördinatoren geeft aan dat in hun netwerk de stem van de ene organisatie niet zwaarder doorweegt dan de andere bij het nemen van beslissingen. De coördinator blijkt zeker niet de autoriteit te zijn die alle beslissingen neemt ($M = 1.97$, $SD = 0.69$). Daarnaast proberen de coördinatoren de netwerkpartners nauwelijks te beïnvloeden bij het nemen van beslissingen

Tabel 7: Sturing van het netwerk (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Tijdens informele overlegmomenten met netwerkpartners komt even waardevolle input naar voor als tijdens de formele overlegmomenten	2.6	13.0	50.6	28.6	5.2	3.11	0.74
Het contact met de netwerkpartners verloopt voornamelijk via e-mail	10.4	57.1	26.0	5.2	1.3	2.26	0.72
Doorgaans is er consensus over beslissingen in het netwerk	0.0	1.3	57.1	37.7	3.9	3.38	0.52
Bij gebrek aan consensus over een beslissing wordt er overgegaan tot een stemming waarbij de meerderheid beslist	35.1	16.9	11.7	7.8	28.6	1.89	1.05
Bij het nemen van beslissingen weegt de stem van de ene organisatie meer door dan de stem van de andere organisatie	36.4	33.8	9.1	1.3	19.5	1.69	0.74
De informele overlegmomenten met netwerkpartners zijn waardevoller dan de formele overlegmomenten	7.8	42.9	24.7	10.4	14.3	2.44	0.83
Binnen het netwerk zijn er voldoende overlegmomenten	2.6	18.2	53.2	24.7	1.3	3.01	0.74
Binnen het netwerk worden beslissingen vooral genomen door de netwerkcoördinator	22.1	59.7	14.3	2.6	1.3	1.97	0.69
Bij gebrek aan consensus over een beslissing wordt dit via discussie uitgeklaard	1.3	10.4	41.6	32.5	14.3	3.23	0.72
Bij het nemen van een beslissing probeer ik de keuze van de netwerkpartners te beïnvloeden	33.8	29.9	18.2	2.6	15.6	1.88	0.86

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

(M = 1.88, SD = 0.86). Deze laatste stellingen lichten al een tipje van de sluier als het gaat over de rol van de coördinator. In een volgende paragraaf gaan we hier dieper op in.

Vervolgens stellen we vast dat de meerderheid van de coördinatoren (77.9%) vindt dat er voldoende overlegmomenten zijn binnen het netwerk. De coördinatoren vinden gemiddeld gezien dat de informele overlegmomenten even waardevolle input genereren als de formele (M = 3.11, SD = 0.74). Daarnaast vindt 35.1% dat de informele overlegmomenten meer waardevolle input genereren dan de formele. De contacten met de netwerkpartners beperken zich niet tot het versturen van e-mails, hoewel toch 31.2% van de coördinatoren aangeeft dat dit de belangrijkste vorm van communicatie is.

Tussentijds besluit

Als besluit kunnen we stellen dat de meerderheid van de netwerken tussen de 2 en de 4 keer per jaar formeel samenkomen. Doorgaans is er consensus over genomen beslissingen, maar indien dit niet zo is, wordt dit uitgeklaard via discussie. De coördinator staat op gelijke voet als de netwerkpartners bij het nemen van beslissingen, hij of zij probeert de partners nauwelijks te beïnvloeden. Binnen het netwerk zijn er voldoende overlegmomenten, de informele zijn even waardevol als de formele.

4.1.6 RANDVOORWAARDEN

Tabel 8: Randvoorwaarden (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Het trekkingsrecht is voldoende om de vooropgestelde doelstellingen van het netwerk te realiseren	16.9	40.3	36.4	5.2	1.3	2.30	0.82
Binnen het lokaal netwerk wordt het budget gezamenlijk ingezet voor het behalen van de gedeelde doelstellingen	0.0	7.8	54.5	36.4	1.3	3.29	0.61
Middelen van het 'Fonds voor participatie en sociale activering' (vroeger: federale middelen voor socioculturele participatie) worden aangewend om één of meerdere doelstellingen te realiseren	6.5	5.2	40.3	39.0	9.1	3.23	0.85
Bovenop de cofinanciering investeert de lokale overheid bijkomende middelen om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren	5.2	7.8	31.2	51.9	3.9	3.35	0.85
Als netwerkcoördinator geef ik aanbevelingen rond vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede aan de lokale overheid	0.0	22.1	45.5	18.2	14.3	2.95	0.69
De lokale overheid houdt rekening met de aanbevelingen van de netwerkcoördinator	0.0	13.0	57.1	9.1	20.8	2.95	0.53
Er bestaat een goede samenwerking tussen het lokaal netwerk en dat van omliggende steden/gemeenten	18.2	29.9	13.0	7.8	31.2	2.15	0.95

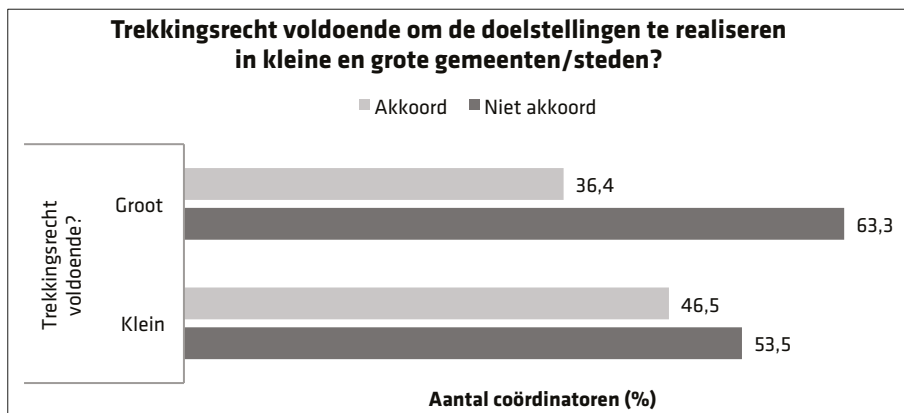
1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

Bij de randvoorwaarden valt op dat de meerderheid van de netwerkcoördinatoren aangeeft dat het trekkingsrecht onvoldoende is om de vooropgestelde doelstellingen van het

netwerk te realiseren. Meer dan de helft (57.2%) gaat niet akkoord met de stelling dat het trekkingsrecht van hun netwerk voldoende is. Wel geeft 90.9% van de coördinatoren aan dat het budget binnen het lokaal netwerk gezamenlijk wordt ingezet voor het behalen van de gedeelde doelstellingen. Ook de middelen van het OCMW vanuit het ‘Fonds voor participatie en sociale activering’ worden door de 79.3% van de lokale netwerken aangewend om één of meerdere doelstellingen te realiseren. Ook de overheid blijkt bij 83.1% van de netwerken bijkomende middelen te investeren bovenop de cofinanciering. 63.7% van de coördinatoren geeft aanbevelingen rond vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede aan de lokale overheid. Volgens 66.2% van de coördinatoren houdt de lokale overheid ook rekening met die aanbevelingen. Wel valt op dat minstens 14.3% van de coördinatoren bij deze stellingen aanduidt dat deze niet van toepassing zijn op hem of haar. Ten slotte blijkt de samenwerking tussen het lokaal netwerk en dat van de omliggende steden/gemeenten nog niet zo vlot te verlopen. Slechts 20.8% van de coördinatoren duidt een goede samenwerking aan. Bij deze stelling duidt 31.2% van de coördinatoren aan dat ze niet van toepassing is, wat kan wijzen op een onbestaande samenwerking.

In bovenstaande paragraaf haalden we reeds de bevinding aan dat meer dan de helft van de netwerkcoördinatoren het trekkingsrecht voor hun lokaal netwerk onvoldoende vindt. We besloten dit resultaat verder te onderzoeken en de opdeling te maken tussen kleine en grote gemeenten/steden. We beschouwen een gemeente als klein bij een trekkingsrecht van minder dan 5.000 euro. Een gemeente of stad met een trekkingsrecht van meer dan 5.000 euro beschouwen we als groot. In deze laatste categorie zitten ook de centrumsteden, omdat hun aantal te klein is om als aparte categorie op te nemen. We hanteren deze categorieën ook voor elke opdeling naar grootte verder in het rapport.

Figuur 7: Mate waarin het trekkingsrecht voldoende is om doelstellingen te realiseren, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

Uit figuur 7 blijkt dat de netwerkcoördinatoren in de kleine gemeenten meer tevreden zijn over de hoeveelheid trekkingsrecht dan hun collega's in de grotere gemeenten en steden. Bij de coördinatoren in de grote gemeenten en steden vindt 36.4% het trekkingsrecht voldoende, bij de kleine gemeenten is dat een stuk meer, namelijk 46.5%.

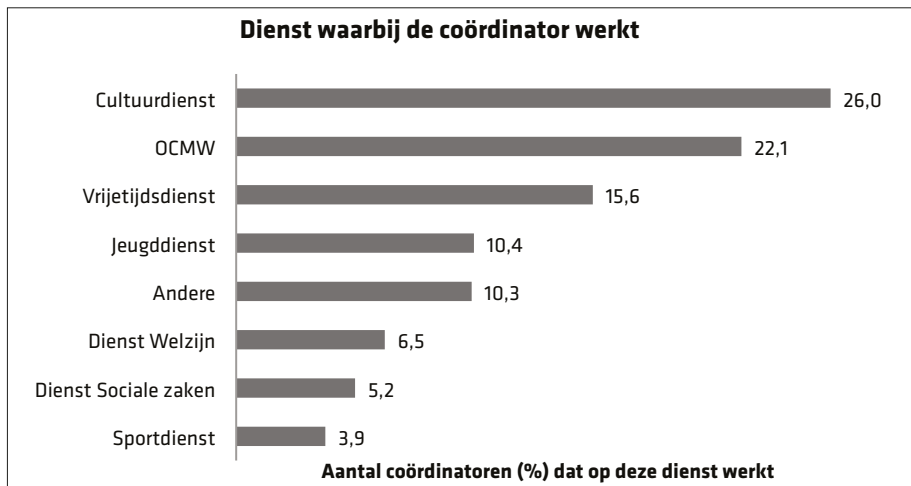
Tussentijds besluit

We kunnen besluiten dat een meerderheid van de coördinatoren het trekkingsrecht onvoldoende vindt om de doelstellingen van het netwerk te realiseren. Deze bevinding geldt in sterkere mate voor de grote gemeenten en steden dan voor de kleine. Het budget wordt wel gezamenlijk ingezet en de overheid investeert bijkomende middelen. De overheid luistert ook naar de aanbevelingen van de netwerkcoördinator. Een zwak punt bij de lokale netwerken blijkt de samenwerking te zijn met de lokale netwerken van omliggende steden en/of gemeenten. De netwerkcoördinatoren in de kleine gemeenten blijken meer tevreden zijn over de hoeveelheid trekkingsrecht dan hun collega's in de grotere gemeenten en steden.

4.2 DE NETWERKCOÖRDINATOR

Een netwerkcoördinator van een lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede is gemiddeld 41 jaar oud. De jongste coördinator heeft een leeftijd van 26 jaar, de oudste een leeftijd van 63 jaar. Het aandeel vrouwelijke netwerkcoördinatoren is aanzienlijk groter (66.2%) dan het aandeel mannelijke (33.8%).

Figuur 8: Dienst waarbij de netwerkcoördinator werkt (N = 77)

Figuur 8 geeft een overzicht van de diensten waarbij de netwerkcoördinatoren werken. Bijna de helft van de coördinatoren werkt bij de cultuurdienst of het OCMW. De ‘andere’ diensten waar coördinatoren bij werken zijn de algemene directie cultuur, sport en jeugd; dienst samenleven; dienst samenlevingsopbouw; integratiedienst; publiekswerking; sociaal huis en team sociaal beleid.

In het volgende deel verkennen we de rol die de netwerkcoördinator opneemt binnen het lokaal netwerk. Vervolgens bekijken we hoe de coördinatoren hun netwerk evalueren.

4.2.1 WELKE ROL NEEMT DE NETWERKCOÖRDINATOR OP?

In de inleiding haalden we reeds de typologie aan van Span et al. (2011). Volgens deze typologie kan een netwerkcoördinator drie verschillende types van rol opnemen: opdrachtgeverschap, coproducent en facilitator. Indien de coördinator de rol van opdrachtgeverschap opneemt, wil dit zeggen dat hij of zij alle touwtjes in handen heeft binnen het netwerk. De coördinator neemt de beslissingen en verdeelt de taken. Bij de rol van coproducent neemt de coördinator beslissingen in samenspraak met de netwerkpartners. De coördinator en de netwerkpartners staan op gelijke voet. Wanneer een coördinator de rol van facilitator opneemt, faciliteert hij of zij het beslissingsproces in het netwerk. De beslissingen worden genomen door de netwerkpartners. Deze rollen zijn als types geconstrueerd maar bevinden zich op een continuüm dat gaat van top-down (opdrachtgeverschap) tot bottom-up (facilitator).

In dit deel passen we deze typologie toe op de netwerkcoördinatoren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. We gaan na welke rol de coördinatoren hanteren bij het opstellen van visie, doelstellingen en acties.

Tabel 9: De rol van de netwerkcoördinator bij de visie (N = 77)

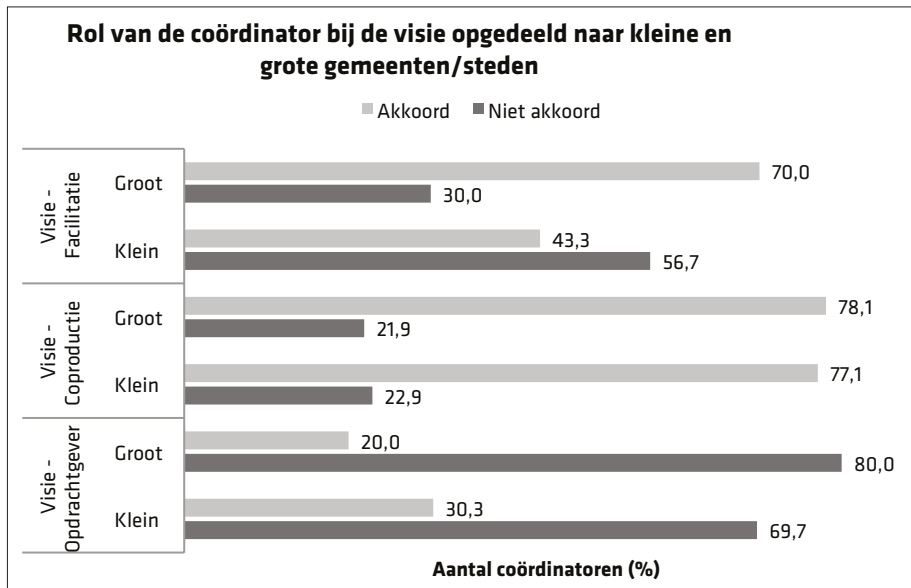
Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de visie meer inbreng dan de netwerkcoördinator	9.1	24.7	33.8	10.4	22.1	2.58	0.87
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de visie evenveel inbreng als de netwerkcoördinator	2.6	16.9	39.0	28.6	13.0	3.07	0.80
Als netwerkcoördinator had ik bij het opstellen van de visie de meeste inbreng	15.6	45.5	15.6	5.2	18.2	2.13	0.80

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

Wanneer we de rol van de netwerkcoördinator bij het opstellen van de visie bekijken, komt naar voor dat de gemiddelde coördinator vooral een coproductent is. De stelling ‘de netwerkpartners hadden bij het opstellen van de visie evenveel inbreng als de netwerkcoördinator’ krijgt in bovenstaande tabel de hoogste gemiddelde score ($M = 3.07$, $SD = 0.80$). Een percentage van 67.6% van de coördinatoren gaat akkoord. Deze stelling sluit het meest aan bij de type-omschrijving van coproductent in de typologie van Span et al. (2011).

Het valt op dat de coördinatoren bij het opstellen van de visie maar in beperkte mate de rol van opdrachtgeverschap opnemen. Slechts 20.8% van de coördinatoren stelt dat hij of zij de meeste inbreng heeft. Het opnemen van een rol met top-down beslissingsmacht bij het opstellen van de visie is dus niet onbestaand maar eerder beperkt. De mate waarin de rol van opdrachtgeverschap wordt opgenomen valt samen met de beoordeling van de stelling ‘als netwerkcoördinator had ik bij het opstellen van de visie de meeste inbreng’. Ook de rol van facilitator ($M = 2.58$, $SD = 0.87$) wordt minder opgenomen dan die van coproductent, maar meer dan die van opdrachtgeverschap ($M = 2.13$, $SD = 0.80$). De mate waarin de rol van facilitator wordt opgenomen valt samen met de beoordeling van de stelling ‘De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de visie meer inbreng dan de netwerkcoördinator’. Toch gaat 44.2% van de coördinatoren akkoord met die stelling, de

Figuur 9: Rol van de coördinator bij visie, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

rol van facilitator neemt dus een relatief belangrijke plaats in naast die van coproductie. De koppeling van de 3 rollen aan de stellingen zoals hierboven beschreven, geldt ook voor de onderstaande tabellen rond doelstellingen en acties.

Voor we verder gaan met het bespreken van de doelstellingen presenteren we eerst de impact van de grootte van een gemeente of stad op de rol die de coördinator opneemt bij het opstellen van de visie. In onderstaande figuur 9 worden dezelfde stellingen in dezelfde volgorde als in tabel 9 gepresenteerd, maar reeds met de terminologie zoals voorgesteld door Span et al. (2011).

Bij het opstellen van de visie blijken de netwerkcoördinatoren in de grote gemeenten en steden veel meer (70.0%) de rol van facilitator te hanteren dan hun collega's bij de kleine gemeenten (43.3%). De rol van coproductent wordt bij kleine en grote steden en gemeenten in nagenoeg dezelfde mate opgenomen. De rol van opdrachtgeverschap blijkt ook meer opgenomen te worden in de kleinere gemeenten (30.3%) dan in de grote (20.0%).

Hieronder gaan we verder met de rol van de netwerkcoördinator bij het opstellen van de doelstellingen.

Tabel 10: De rol van de netwerkcoördinator bij de doelstellingen (N = 77)

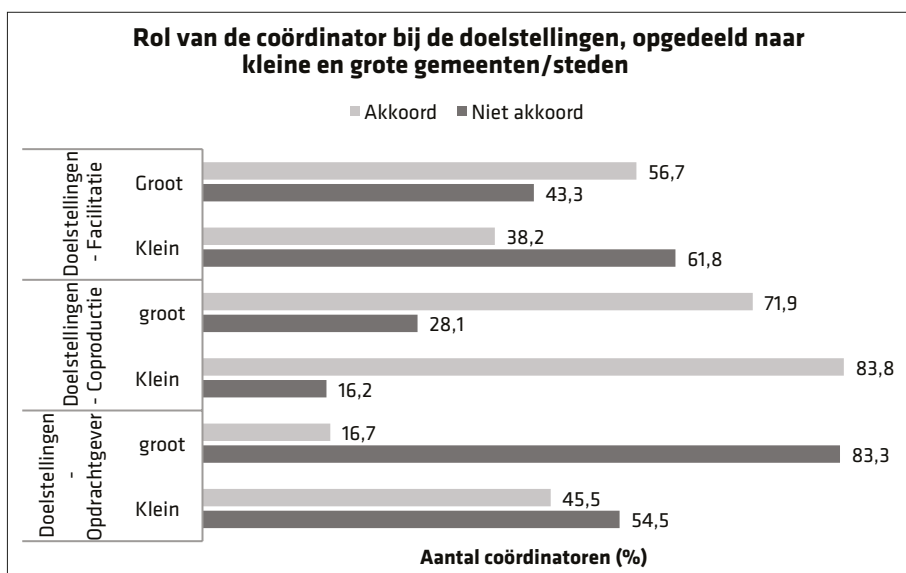
Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de doelstellingen meer inbreng dan de netwerkcoördinator	6.5	37.7	31.2	7.8	16.9	2.48	0.78
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de doelstellingen evenveel inbreng als de netwerkcoördinator	0.0	19.5	41.6	28.6	10.4	3.10	0.73
Als netwerkcoördinator had ik bij het opstellen van de doelstellingen de meeste inbreng	13.0	42.9	22.1	3.9	18.2	2.21	0.77

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

Tabel 10 geeft de rol van de netwerkcoördinator weer bij het opstellen van doelstellingen binnen het lokaal netwerk. Ook hier blijkt de gemiddelde coördinator vooral de rol van coproductent op te nemen. De coördinator en partners hebben dus evenveel inbreng bij het opstellen van de doelstellingen ($M = 3.10$, $SD = 0.73$). Daarnaast komt hetzelfde patroon naar boven als bij de rol die coördinatoren opnemen bij het opstellen van de visie. De rol van facilitator wordt een stuk minder opgenomen dan die van coproductent ($M = 2.48$, $SD = 0.78$), maar nog steeds meer dan de rol van opdrachtgeverschap ($M = 2.21$, $SD = 0.77$). We merken net zoals bij de visie op dat 39.0% van de coördinatoren akkoord

gaat met de stelling dat de netwerkpartners meer inbreng hadden dan de coördinator. De rol van facilitator blijkt dus niet de meest gehanteerde, maar wordt wel in aanzienlijke mate opgenomen bij het opstellen van de doelstellingen. Het is opvallend dat toch nog 26.0% van de coördinatoren aangeeft de rol van opdrachtgeverschap te hanteren, een iets hoger percentage dan bij het opstellen van de visie.

Figuur 10: Rol van de coördinator bij de doelstellingen, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

Ook voor het opstellen van de doelstellingen maken we de opdeling tussen kleine en grote gemeenten/steden. Figuur 10 biedt een overzicht. Ook hier blijkt de rol van facilitator veel meer opgenomen te worden door coördinatoren in grote gemeenten/steden (56.7%) dan bij kleine (38.2%). In vergelijking met het opstellen van de visie bestaat hier ook een verschil in de mate waarin de rol van coproductent opgenomen wordt. Deze rol wordt meer opgenomen door de coördinatoren in de kleine gemeenten (83.8%) dan bij de grote gemeenten/steden (71.9%). Bij de rol van opdrachtgeverschap is een groot verschil merkbaar tussen kleine en grote steden/gemeenten. Deze wordt veel meer opgenomen bij de kleine gemeenten (45.5%) dan in de grote gemeenten/steden (16.7%). Dit verschil kwam reeds naar voor bij het opstellen van de visie, maar is veel meer uitgesproken bij het opstellen van de doelstellingen.

Hieronder gaan we verder met de rol van de netwerkcoördinator bij het opstellen van de acties.

Tabel 11: De rol van de netwerkcoördinator bij de acties (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
De verschillende netwerkpartners hadden bij het opstellen van de acties meer inbreng dan de netwerkcoördinator	11.7	39.0	26.0	3.9	19.5	2.27	0.77
De verschillende partners hadden bij het opstellen van de acties evenveel inbreng als de netwerkcoördinator	1.3	15.6	49.4	24.7	9.1	3.07	0.71
De netwerkcoördinator had de meeste inbreng bij het opstellen van de acties	15.6	36.4	22.1	6.5	19.5	2.24	0.87

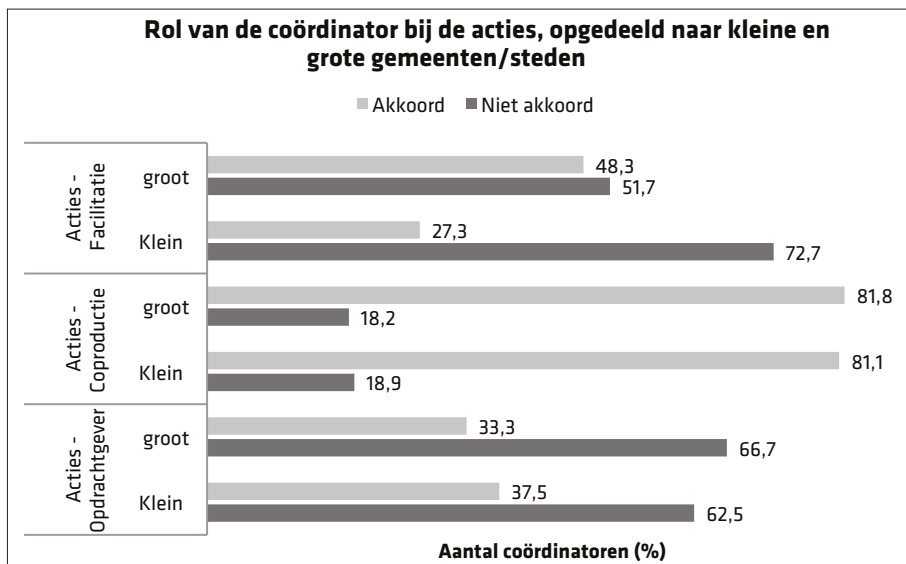
1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

De rol die de gemiddelde netwerkcoördinator het meest opneemt bij het opstellen van de acties is gelijklopend met de rol die hij of zij opneemt bij het opstellen van de visie en doelstellingen. Bij het opstellen van de acties zijn de coördinatoren voornamelijk coproductanten ($M = 3.07$, $SD = 0.71$), ze hebben evenveel inbreng als de netwerkpartners. Ook hier worden de rollen facilitator ($M = 2.27$, $SD = 0.77$) en opdrachtgeverschap ($M = 2.24$, $SD = 0.87$) opvallend minder opgenomen dan die van coproductant. We merken op dat de rollen van facilitator en opdrachtgeverschap bij het opstellen van de acties ongeveer in gelijke mate worden opgenomen. Dit is een verschil in vergelijking met het opstellen van de visie en doelstellingen, waar de rol van facilitator meer wordt opgenomen dan die van opdrachtgeverschap. Bij de rol van facilitator geeft 29.9% van de coördinatoren aan dat ze die rol hanteren, bij de rol van opdrachtgeverschap 28.6%. De rol van facilitator wordt minder gehanteerd bij de acties dan bij visie en doelstellingen. De rol van opdrachtgeverschap wordt meer gehanteerd bij het opstellen van de acties dan bij visie en doelstellingen.

Ook voor het opstellen van de acties maken we de onderverdeling tussen kleine en grote gemeenten/steden. Figuur 11 geeft een overzicht.

Net zoals bij het opstellen van de visie en de doelstellingen wordt bij de acties de rol van facilitator meer gehanteerd in de grote gemeenten/steden (48.3%) dan bij de kleine (27.3%). De rol van coproductant wordt zowel bij de kleine als grote gemeenten/steden in dezelfde hoge mate opgenomen. De rol van opdrachtgeverschap wordt ook hier meer opgenomen door de coördinatoren van de kleine gemeenten (37.5%) dan bij de grote (33.3%), maar het verschil is veel minder uitgesproken dan bij het opstellen van de doelstellingen.

Figuur 11: Rol van de coördinator bij de acties, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

Tussentijds besluit

Zowel bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties blijken de meeste netwerkcoördinatoren vooral de rol van coproductent te hanteren. De stem van de netwerkcoördinator weegt bij die rol even zwaar als die van de netwerkpartners. De beslissingen gebeuren in samenspraak en de netwerkpartners participeren in belangrijke mate. Naast coproductie wordt ook de rol van facilitator in aanzienlijke mate gehanteerd bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties. De rol van facilitator wordt in grotere mate opgenomen bij het opstellen van de visie en doelstellingen dan bij het opstellen van de acties. Wanneer een coördinator de rol van facilitator opneemt dan faciliteert hij of zij het beslissingsproces in het netwerk. De beslissingen worden genomen door de netwerkpartners. De rol van opdrachtgeverschap wordt het minst gehanteerd, maar wordt niettemin bij zowel visie, doelstellingen en acties in beperkte mate opgenomen. Bij het opstellen van de acties tonen de resultaten aan dat de rollen van facilitator en opdrachtgeverschap in dezelfde mate worden opgenomen. Indien de coördinator de rol van opdrachtgeverschap opneemt, dan wil dit zeggen dat hij of zij alle touwtjes in handen heeft binnen het netwerk. De coördinator neemt de beslissingen en verdeelt de taken.

De netwerkcoördinatoren in de grote gemeenten en steden hanteren bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties in veel grotere mate de rol van facilitator dan hun collega's bij de kleine gemeenten. De rol van coproducent bij het opstellen van de visie en acties wordt bij kleine en grote steden en gemeenten in nagenoeg dezelfde mate opgenomen. Bij het opstellen van de doelstellingen wordt de rol van coproducent een stuk meer opgenomen door de coördinatoren in de kleine gemeenten dan bij de grotere gemeenten/steden. De rol van opdrachtgeverschap wordt meer opgenomen door coördinatoren in de kleinere gemeenten dan door hun collega's in de grotere gemeenten/steden. Dit geldt zowel voor de visie als voor de doelstellingen en acties, maar deze bevinding komt in zeer sterke mate naar voor bij het opstellen van de doelstellingen.

4.2.2 HET LOKAAL NETWERK GEËVALUEERD DOOR DE NETWERKCOÖRDINATOR

In dit deel bekijken we hoe netwerkcoördinatoren hun lokaal netwerk evalueren. Ook hier hebben we de opdeling visie, doelstellingen en acties gemaakt. Daarnaast evalueren de coördinatoren ook de sturing van hun netwerk.

VISIE

Tabel 12: Evaluatie van de visie door de netwerkcoördinator (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Als netwerkcoördinator kan ik mij vinden in de visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede die gehanteerd wordt binnen het netwerk	0.0	1.3	45.5	49.4	3.9	3.50	0.53
Als netwerkcoördinator kan ik mij vinden in de visie op kansarmoede die gehanteerd wordt binnen het netwerk	0.0	1.3	49.4	44.2	5.2	3.45	0.53

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

Op vlak van visie is de evaluatie door de netwerkcoördinatoren zeer eenduidig. Bijna alle coördinatoren kunnen zich vinden in de binnen het netwerk gehanteerde visie op vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede (M = 3.50, SD = 0.53). De resultaten zijn sterk gelijklopend voor de visie op kans armoede binnen het netwerk (M = 3.45, SD = 0.53).

DOELSTELLINGEN

Tabel 13: Evaluatie van de doelstellingen door de netwerkcoördinator (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Het netwerk evalueert of de vooropgestelde doelstellingen bereikt worden	1.3	11.7	46.8	35.1	5.2	3.22	0.71
Als netwerkcoördinator vind ik dat de vooropgestelde doelstellingen binnen het netwerk bereikt worden	1.3	15.6	59.7	14.3	9.1	2.96	0.62
Als netwerkcoördinator vind ik dat de vooropgestelde doelstellingen in lijn liggen met de gehanteerde visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	1.3	2.6	53.2	36.4	6.5	3.33	0.61

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

De grote meerderheid van de netwerkcoördinatoren (81.9%) geeft aan dat hun lokaal netwerk evalueert of de vooropgestelde doelstellingen bereikt worden. Daarnaast vinden de coördinatoren gemiddeld gezien dat die doelstellingen ook bereikt worden ($M = 2.96$, $SD = 0.62$). De doelstellingen van de lokale netwerken liggen volgens de coördinatoren in lijn met de door het netwerk gehanteerde visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede ($M = 3.33$, $SD = 0.61$).

ACTIES

Tabel 14: Evaluatie van de acties door de netwerkcoördinator (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
Het netwerk evalueert de ondernomen acties	0.0	13.0	44.2	35.1	7.8	3.24	0.69
Als netwerkcoördinator vind ik dat de acties die ondernomen worden effectief zijn	0.0	11.7	67.5	14.3	6.5	3.03	0.53
Als netwerkcoördinator vind ik de hoeveelheid acties die ondernomen wordt voldoende	1.3	41.6	42.9	9.1	5.2	2.63	0.68
Als netwerkcoördinator vind ik dat de juiste acties ondernomen worden om vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede te bevorderen	0.0	13.0	68.8	11.7	6.5	2.99	0.52
Als netwerkcoördinator vind ik dat de acties ervoor zorgen dat de doelstellingen gehaald worden	1.3	18.2	62.3	11.7	6.5	2.90	0.61

1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

De ondernomen acties worden door de grote meerderheid (79.3%) van de lokale netwerken geëvalueerd. Daarnaast geven de netwerkcoördinatoren gemiddeld aan dat die acties ook effectief zijn ($M = 3.03$, $SD = 0.53$). De coördinatoren zijn minder eensgezind wat betreft de hoeveelheid acties die ondernomen wordt. Het is opvallend dat 42.9% die hoeveelheid onvoldoende vindt. Daar staat tegenover dat de coördinatoren gemiddeld vinden dat de juiste acties ondernomen worden ($M = 2.99$, $SD = 0.52$) om de specifieke problematiek van vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede aan te pakken. Dit sluit aan bij de laatste stelling, waar de coördinatoren gemiddeld ($M = 2.90$, $SD = 0.61$) aangeven dat ze vinden dat de acties ervoor zorgen dat de doelstellingen gehaald worden.

STURING

Tabel 15: Evaluatie van de sturing door de netwerkcoördinator (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
De communicatie binnen het netwerk verloopt vlot	0.0	13.0	59.7	23.4	3.9	3.11	0.61
Binnen het netwerk worden beslissingen op een goede manier genomen	0.0	1.3	66.2	27.3	5.2	3.27	0.48
Het netwerk werkt op een integrale en intersectorale manier aan vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	0.0	15.6	62.3	19.5	2.6	3.04	0.60
Het lokaal bestuur geeft mij als coördinator en het netwerk autonomie om de acties te bepalen	2.6	10.4	62.3	15.6	9.1	3.00	0.64
Het lokaal bestuur geeft mij als netwerkcoördinator en het netwerk autonomie om doelstellingen te bepalen	3.9	18.2	55.8	13.0	9.1	2.86	0.71
Het lokaal bestuur geeft mij als netwerkcoördinator autonomie om de visie te bepalen	3.9	16.9	55.8	11.7	11.7	2.85	0.70

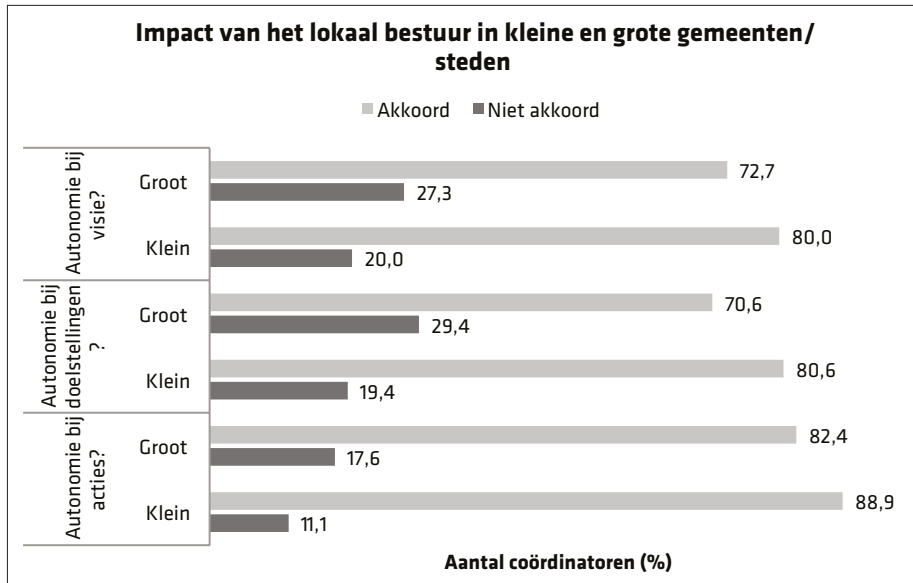
1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

Ten slotte hebben de netwerkcoördinatoren ook de sturing van hun netwerk geëvalueerd. Gemiddeld genomen verloopt de communicatie binnen de lokale netwerken vlot ($M = 3.11$, $SD = 0.61$). Daarnaast geven de coördinatoren aan dat de beslissingen binnen hun netwerk op een goede manier genomen worden ($M = 3.27$, $SD = 0.48$). Bij deze stelling gaat zelfs 27.3% van de coördinatoren helemaal akkoord. Ook de stelling betreffende het werken op een integrale en intersectorale manier blijkt goed van toepassing op de lokale

netwerken ($M = 3.04$, $SD = 0.60$). De netwerkcoördinatoren krijgen van het lokaal bestuur autonomie om de acties, doelstellingen en de visie bepalen. De mate van autonomie blijkt iets groter te zijn bij het bepalen van de acties ($M = 3.00$, $SD = 0.64$) dan bij het bepalen van visie ($M = 2.85$, $SD = 0.70$) en doelstellingen ($M = 2.86$, $SD = 0.71$).

Hieronder bespreken we de impact van de grootte van een gemeente/stad op de autonomie die netwerkcoördinatoren krijgen van het lokaal bestuur bij het bepalen van de visie, doelstellingen en acties.

Figuur 12: Impact van het lokaal bestuur in kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

De resultaten in figuur 12 tonen dat de netwerkcoördinatoren in de kleine gemeenten meer autonomie krijgen van het lokaal bestuur dan hun collega's in de grotere gemeenten/steden. Dit geldt zowel bij het bepalen van de visie als bij het bepalen van de doelstellingen en de acties. De verschillen zijn echter niet zo groot en ook coördinatoren in de grotere gemeenten/steden krijgen een aanzienlijke mate van autonomie van hun lokaal bestuur.

Tussentijds besluit

We besluiten dat de gemiddelde netwerkcoördinator zich kan vinden in de visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede die binnen zijn of haar netwerk gehanteerd wordt. De doelstellingen binnen de netwerken worden geëvalueerd en de coördinatoren vinden dat deze bereikt worden. Deze doelstellingen liggen in lijn met de binnen het netwerk gehanteerde visie. Ook de acties worden geëvalueerd door de netwerken, de coördinatoren vinden ze effectief. Een relatief grote groep coördinatoren (42.9%) vindt de hoeveelheid ondernomen acties onvoldoende, maar het zijn volgens hen wel de juiste acties die ondernomen worden. Deze acties zorgen er ook voor dat de doelstellingen gehaald worden. De communicatie binnen de netwerken verloopt goed, de beslissingen worden op een goede manier genomen, er wordt op een integrale en intersectorale manier gewerkt. Het lokaal bestuur geeft autonomie aan de coördinatoren om visie, doelstellingen en acties te bepalen, die autonomie is het grootst bij het bepalen van de acties. Netwerkcoördinatoren in de kleine gemeenten krijgen meer autonomie van het lokaal bestuur bij het bepalen van de visie, doelstellingen en acties dan hun collega's in de grotere gemeenten/steden.

4.3 VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE

In onderstaande tabel geven we een overzicht betreffende de stem van mensen in armoede binnen de lokale netwerken. Wanneer we spreken over de stem van mensen in armoede bedoelen we alle vertegenwoordigers van die stem, zoals ervaringsdeskundigen, vrijwilligersorganisaties en de erkende verenigingen waar armen het woord nemen.

In tabel 16 komt naar voor dat de meerderheid (61.1%) van de netwerkcoördinatoren vindt dat de stem van mensen in armoede goed vertegenwoordigd is binnen het netwerk. Een aanzienlijk deel (32.5%) van de netwerkcoördinatoren gaat echter 'eerder niet akkoord' met die stelling. Het is dus aangewezen de concrete input van mensen in armoede van naderbij te bekijken voor de visie, doelstellingen en acties van het lokaal netwerk. Bij zowel visie, doelstellingen en acties gaat minstens 65.0% van de coördinatoren eerder tot helemaal akkoord dat vertegenwoordigers van mensen in armoede van bij het begin inbreng hadden. Ook bij het opstellen van de visie, acties en doelstellingen werd volgens de coördinatoren rekening gehouden met de expertise van mensen in armoede, minstens 66.3% van de coördinatoren gaat hierbij eerder wel tot helemaal akkoord.

Hoewel deze percentages meer dan de helft van de coördinatoren omvatten, is er toch nog een relatief groot aantal coördinatoren dat aangeeft dat er geen rekening is gehouden met de expertise van mensen in armoede. Bij het opstellen van de visie loopt dit percentage zelfs op tot 22.1%. Daarnaast geeft ook 26.0% van de coördinatoren aan dat vertegenwoordigers van mensen in armoede niet van bij het begin inbreng hadden bij het

Tabel 16: De stem van mensen in armoede binnen het lokale netwerk (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)						
	1	2	3	4	n.v.t.	M	SD
De stem van mensen in armoede is goed vertegenwoordigd binnen het netwerk	6.5	32.5	41.6	19.5	0.0	2.74	0.85
Visie							
Vertegenwoordigers van mensen in armoede hadden van bij het begin inbreng bij het opstellen van de visie	5.2	20.8	31.2	33.8	9.1	3.03	0.92
Bij het opstellen van de visie was de inbreng van mensen in armoede richtinggevend	6.5	26.0	29.9	23.4	14.3	2.82	0.93
De visie is opgesteld rekening houdend met de expertise van mensen in armoede	5.2	16.9	42.9	23.4	11.7	2.96	0.84
Doelstellingen							
Vertegenwoordigers van mensen in armoede hadden van bij het begin inbreng bij het opstellen van de doelstelling	3.9	19.5	39.0	31.2	6.5	3.04	0.85
Bij het opstellen van de doelstellingen was de inbreng van mensen in armoede richtinggevend	5.2	20.8	45.5	16.9	11.7	2.84	0.80
De doelstellingen zijn opgesteld rekening houdend met de expertise van mensen in armoede	3.9	11.7	54.5	20.8	9.1	3.01	0.73
Acties							
Vertegenwoordigers van mensen in armoede hadden van bij het begin inbreng bij het opstellen van de acties	3.9	18.2	36.4	33.8	7.8	3.08	0.86
Bij het opstellen van de acties was de inbreng van mensen in armoede richtinggevend	3.9	28.6	29.9	26.0	11.7	2.88	0.89
De acties zijn opgesteld rekening houdend met de expertise van mensen in armoede	2.6	15.6	44.2	29.9	7.8	3.10	0.78

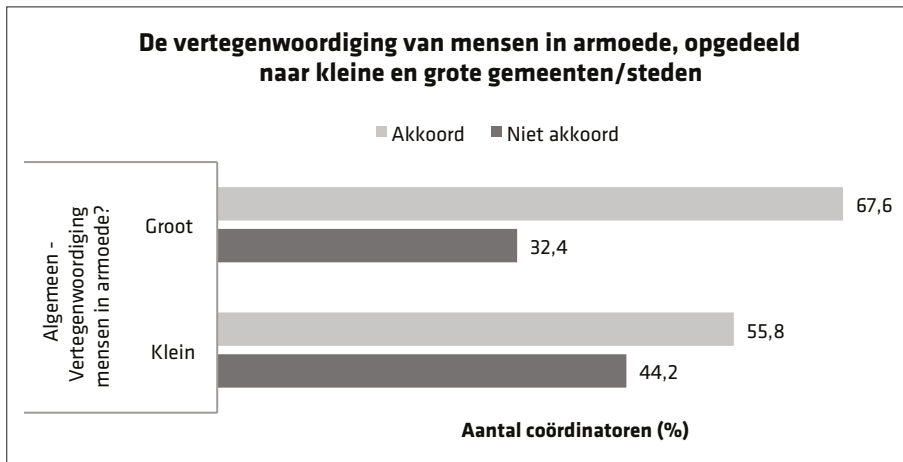
1: Helemaal niet akkoord – 2: Eerder niet akkoord – 3: Eerder wel akkoord – 4: Helemaal akkoord

opstellen van de visie. Bij doelstellingen en acties liggen deze percentages iets lager. Wat nog meer opvalt is dat de coördinatoren de stelling dat de inbreng van mensen in armoede richtinggevend is, steeds lager inschatten dan de stellingen dat de doelgroep betrokken is. Bij het opstellen van de acties gaat zelfs 32.5% van de coördinatoren niet akkoord met de stelling dat de inbreng van mensen in armoede richtinggevend is. Eenzelfde percentage komt terug bij het opstellen van de visie. Bij het opstellen van de doelstellingen

gaat 26.0% van de coördinatoren niet akkoord dat de inbreng van mensen in armoede richtinggevend is.

Ook voor de vertegenwoordiging van mensen in armoede maken we de opdeling naar kleine en grote gemeenten/steden. Hieronder presenteren we die opdeling en doen dit in dezelfde volgorde als voor alle stellingen die reeds aan bod kwamen in tabel 16.

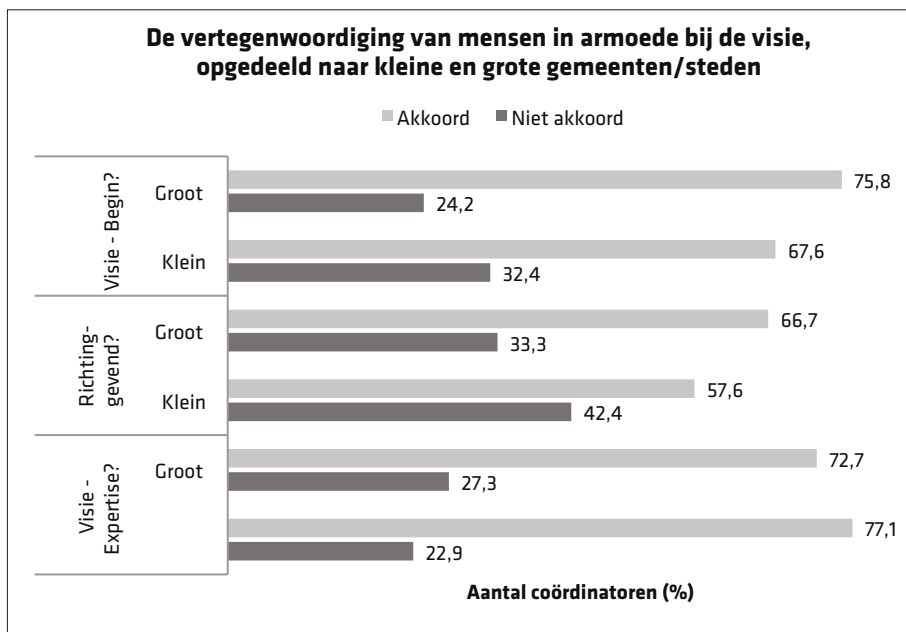
Figuur 13: De vertegenwoordiging van mensen in armoede binnen de lokale netwerken, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

De stem van mensen in armoede in het lokaal netwerk is volgens de netwerkcoördinatoren van grote gemeenten/steden (67.6%) beter vertegenwoordigd dan volgens de coördinatoren in de kleine gemeenten (55.8%). Dit kan verklaard worden door de grotere kans op aanwezigheid van erkende organisaties waarbij armen het woord nemen of vrijwilligersorganisaties bij grote steden dan in kleine gemeenten. Door deze partners te betrekken, stijgt de kans dat mensen in armoede hun ervaring en expertise in het lokaal netwerk kunnen delen. We vermoeden dat kleine gemeenten waar geen erkende verenigingen waar armen het woord nemen aanwezig zijn meer moeilijkheden ervaren om de juiste partner te vinden die de stem van mensen in armoede vertegenwoordigt.

Figuur 14 geeft een overzicht van de vertegenwoordiging van mensen in armoede bij het opstellen van de visie, met de opdeling naar kleine en grote gemeenten/steden. Uit de resultaten blijkt dat in de grote gemeenten/steden de mensen in armoede bij het opstellen van de visie meer inbreng hadden van bij het begin (75.8%) dan bij de kleine gemeenten (67.6%). De inbreng van mensen in armoede bij het opstellen van de visie wordt als

Figuur 14: De vertegenwoordiging van mensen in armoede bij het opstellen van de visie, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

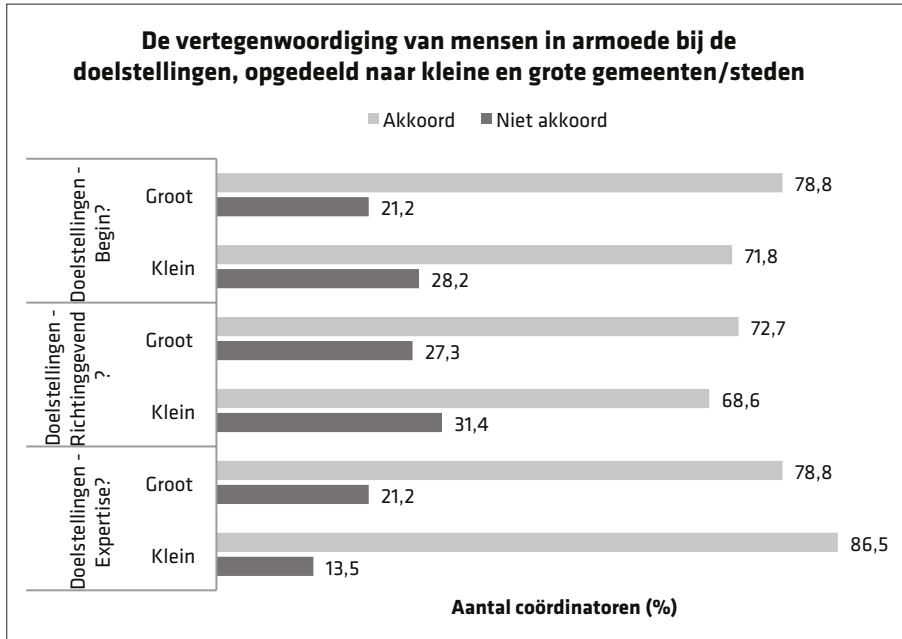

meer richtinggevend beschouwd door de coördinatoren van de grote gemeenten/steden (66.7%) dan door die van de kleine (57.6%). Daarnaast geven de coördinatoren van kleine gemeenten in iets sterkere mate (77.1%) aan dat ze rekening gehouden hebben met de expertise van mensen in armoede bij het opstellen van de visie dan hun collega's in de grote gemeenten/steden (72.7%).

De resultaten met betrekking tot het opstellen van de doelstellingen en acties zijn nagenoeg volledig gelijklopend aan die voor de visie. Deze resultaten geven we weer in volgende figuren.

Ook voor het opstellen van de doelstellingen en acties blijkt dat in de grote gemeenten/steden de mensen in armoede meer inbreng hadden van bij het begin dan bij de kleine gemeenten. Daarnaast wordt de inbreng van mensen in armoede bij het opstellen van de doelstellingen en acties als meer richtinggevend beschouwd door de coördinatoren van de grote gemeenten/steden dan door die van de kleine.

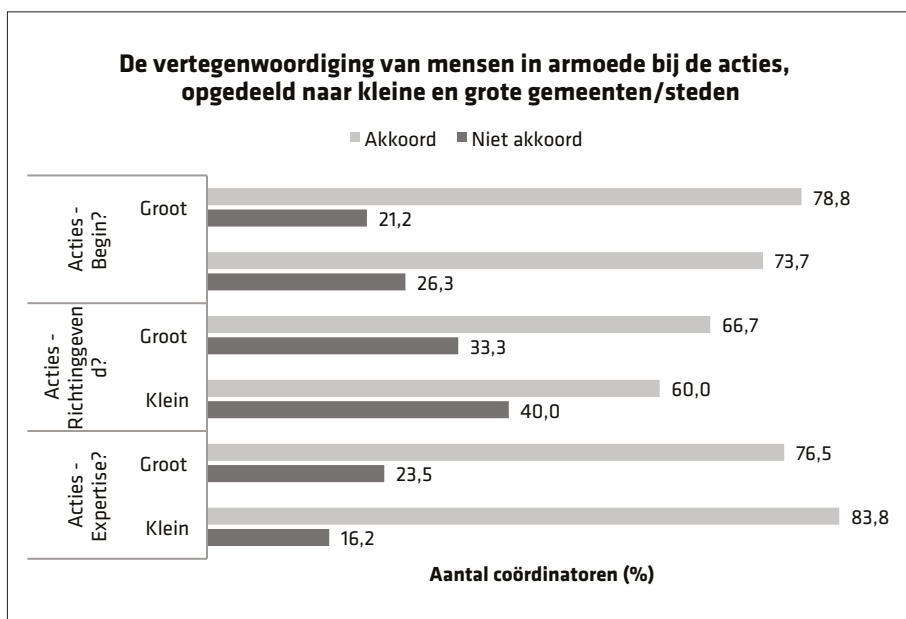
Figuur 15: De vertegenwoordiging van mensen in armoede bij het opstellen van de doelstellingen, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

Tenslotte geven de coördinatoren van kleine gemeenten in sterkere mate aan dat ze rekening gehouden hebben met de expertise van mensen in armoede bij het opstellen van de doelstellingen en acties dan hun collega's in de grote gemeenten/steden. Dit resultaat is enigszins tegenstrijdig te noemen en hebben we ook gezien bij de beoordeling van de visie. Daar waar bij de indicatoren 'inbreng' en 'richtinggevend' de coördinatoren in de grote gemeenten meer dan in de kleine gemeenten de participatie van mensen in armoede bij visie, doelstellingen en acties meer benadrukken, zien we wat betreft de indicator 'expertise van mensen in armoede' het omgekeerde.

We kunnen dit verklaren door te stellen dat de stem van mensen in armoede bij de kleine gemeenten als waardevol wordt ervaren maar dat ze niet in dezelfde mate als bij grote gemeenten/steden hun inbreng kunnen laten gelden. We vermoeden dat dit resultaat kan verklaard worden door de afwezigheid van erkende verenigingen waar armen het woord nemen in kleine gemeenten. In kleinere gemeenten zijn er vaak geen erkende verenigingen waar armen het woord nemen beschikbaar om als partner opgenomen te worden binnen het lokaal netwerk.

Figuur 16: De vertegenwoordiging van mensen in armoede bij het opstellen van de acties, opgedeeld naar kleine en grote gemeenten/steden (N = 77)

Dit vormt dan ook een reden waarom bij kleine gemeenten de inbreng van bij het begin lager ligt dan bij grotere gemeenten/steden. De zoektocht naar een geschikte armoedepartner verloopt moeilijker. In deze gemeenten blijkt de stem van mensen in armoede wel vertegenwoordigd te worden door vrijwilligersorganisaties. We kunnen vermoeden dat het hier om vrijwilligersorganisaties gaat die de draagkracht ontberen om van bij het begin deel te nemen en om hun inbreng te laten gelden. We besluiten dat in kleine gemeenten de expertise van de verenigingen in de kleine gemeenten wel naar waarde wordt geschat, maar minder richtinggevend is voor de beslissingen over acties, doelstellingen en visies dan in de grote gemeenten. In de conclusie van het rapport gaan we hier verder op in.

Tussentijds besluit

De coördinatoren schatten de vertegenwoordiging van mensen in armoede algemeen genomen minder in ($M = 2.74$, $SD = 0.85$) dan wanneer specifiek bevraagd over visie, doelstellingen en acties. Bij de meerderheid van de lokale netwerken hebben mensen in armoede op vlak van visie, doelstellingen en acties van bij het begin inbreng. Daarnaast wordt bij de meerderheid van de netwerken rekening gehouden met hun expertise. We merken echter op dat een relatief groot aantal coördinatoren aangeeft dat er geen rekening is gehouden met de expertise van mensen in armoede en dat hun inbreng niet van bij het begin aanwezig was. Dit komt het sterkst naar voor bij het opstellen van de visie, maar valt ook op bij de doelstellingen en acties. Nog opmerkelijker is dat de coördinator de stellingen dat deze inbreng richtinggevend is, lager inschatten dan de stellingen dat de doelgroep betrokken is.

De stem van mensen in armoede in het lokaal netwerk is volgens de netwerkcoördinatoren van grote gemeenten/steden beter vertegenwoordigd dan volgens de coördinatoren in de kleine gemeenten. Voor het opstellen van de visie, doelstellingen en acties blijkt dat in de grote gemeenten/steden mensen in armoede meer inbreng hadden van bij het begin dan in de kleine gemeenten. Daarnaast wordt de inbreng van mensen in armoede bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties als meer richtinggevend beschouwd door de coördinatoren van de grote gemeenten/steden dan door die van de kleine. Ten slotte geven de coördinatoren van kleine gemeenten in sterkere mate aan dat ze rekening gehouden hebben met de expertise van mensen in armoede bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties dan hun collega's in de grote gemeenten/steden.

4.4 ONDERSTEUNINGSNODEN

In dit laatste onderdeel geven we een overzicht van de belangrijkste ondersteuningsnoden die lokale netwerkcoördinatoren ervaren. Uit het onderzoek van Vanduynslager (2010) bleek dat de lokale implementatie van het Participatiedecreet geen evidentie is. De steden en gemeenten gaven het gebrek aan gerichte ondersteuning aan als een belangrijk pijnpunt. De begeleidende rol van Dēmos werd als succesvol ervaren bij het opstarten van het netwerk, maar de nood om beter in te spelen op de vragen die leven bij de lokale netwerken blijft.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de antwoorden van netwerkcoördinatoren op de vraag welke concrete ondersteuning ze verwachten van Dēmos. Voor elk item kon de netwerkcoördinator aangeven in welke mate hij of zij een bepaalde vorm van ondersteuning nuttig zou vinden (1 = helemaal niet nuttig, 2 = eerder niet nuttig, 3 = eerder wel nuttig, 4 = zeer nuttig).

Tabel 17: Welke ondersteuning verwacht de lokale netwerkcoördinator van Dēmos? (N = 77)

Items	Score (%), gemiddelde (M) en standaardafwijking (SD)					
	1	2	3	4	M	SD
Algemene informatieverstrekking over (beleids)instrumenten t.a.v. vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	1.3	1.3	55.8	41.6	3.38	0.59
Lokale begeleiding bij de zoektocht naar partners van het netwerk	11.7	29.9	48.1	10.4	2.57	0.83
Lokale begeleiding bij de opstart van het netwerk	11.7	14.3	42.9	31.2	2.94	0.96
Lokale begeleiding bij de ontwikkeling van de visie van het netwerk	6.5	11.7	58.4	23.4	2.99	0.79
Lokale begeleiding bij de ontwikkeling van de afsprakennota (doelstellingen en acties) van het netwerk	5.2	6.5	61.0	27.3	3.10	0.74
Praktijkuitwisseling en intervisie met andere lokale netwerken	3.9	6.5	55.8	33.8	3.19	0.73
Thematisch vormingsaanbod	3.9	13.0	54.5	28.6	3.08	0.76
Ondersteuning bij de evaluatie en bijsturing van het netwerk	1.3	16.9	53.2	28.6	3.09	0.71

1: Helemaal niet nuttig – 2: Eerder niet nuttig – 3: Eerder wel nuttig – 4: Zeer nuttig

De resultaten uit tabel 17 tonen aan dat de netwerkcoördinatoren gemiddeld de grootste ondersteuningsnood ervaren rond 'algemene informatieverstrekking over (beleids)instrumenten t.a.v. vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede' ($M = 3.38$, $SD = 0.59$). Deze ondersteuning wordt als zeer nuttig bevonden door 41.6% van de netwerkcoördinatoren. De tweede belangrijkste ondersteuningsnood situeert zich bij de 'praktijkuitwisseling en intervisie met andere lokale netwerken' ($M = 3.19$, $SD = 0.73$). Ook deze ondersteuning wordt door een groot deel (33.8%) van de netwerkcoördinatoren als zeer nuttig bevonden. De 'lokale begeleiding bij de zoektocht naar partners van het netwerk' wordt door de netwerkcoördinatoren gemiddeld gezien als minst prangende ondersteuningsnood aangeduid ($M = 2.57$, $SD = 0.83$). Slechts 10% van de netwerkcoördinatoren ziet deze vorm van ondersteuning als zeer nuttig, terwijl 29.9% deze als eerder niet nuttig beschouwt.

Naast het beoordelen van de ondersteuningsvormen werden netwerkcoördinatoren ook uitgenodigd om eventuele andere ondersteuningsnoden zelf te benoemen. De netwerkcoördinatoren gaven geen andere ondersteuningsnoden aan, maar bevestigden het belang van de praktijkuitwisseling en intervisie met andere lokale netwerken. Praktijkvoorbeelden, de uitwisseling van goede praktijken en ervaringen en tips van gelijkaardige

netwerken werden benadrukt. Daarnaast werd door een netwerkcoördinator van een opstartend netwerk wel aangegeven dat het geen evidentie was om tijd vrij te maken voor dergelijke uitwisselingen. Ten slotte gaf ook één coördinator expliciet het belang van gratis advies aan, vanuit de bezorgdheid dat het lokaal bestuur daar mogelijk geen middelen voor zou willen vrijmaken indien dit betalend zou zijn.

Tussentijds besluit

De bevindingen in dit onderzoek rond de ondersteuningsnoden van de lokale netwerken liggen in lijn met wat reeds aangegeven werd in het onderzoek van Dierckx & Wyckmans (2009). Reeds toen werd de nood aan praktijkvoorbeelden en tips voor de realisatie van het Participatiedecreet aangehaald. De nood aan praktijkuitwisseling en intervisie blijkt ook nu nog steeds zeer belangrijk voor de netwerkcoördinatoren. Daarnaast werd in Dierckx & Wyckmans (2009) de nood aan ideeën aangehaald die in alle lokale netwerken toepasbaar zijn. Ook dit kan gekoppeld worden aan een huidige ondersteuningsnood: algemene informatieverstrekking over (beleids)instrumenten t.a.v. vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede werd als zeer nuttig aangeduid door de netwerkcoördinatoren.

5. CONCLUSIE

Netwerken zijn cruciaal voor het bestrijden van uitsluitingsmechanismen waar mensen in armoede mee worden geconfronteerd. Mensen in armoede vormen een diverse en kwetsbare doelgroep, met problemen op verschillende levensdomeinen die niet door één enkele organisatie aangepakt kunnen worden (Dierckx, Coene & Raeymaeckers, 2015). Het Vlaamse Participatiedecreet (2008) stemt de inspanningen en initiatieven op elkaar af voor het bevorderen van vrijetijdsparticipatie op het lokale niveau en bouwt zo voort op bovenstaande filosofie. Momenteel zijn er reeds 104 lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede actief.

Dit rapport is niet het eerste onderzoek naar de betekenis en werking van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. Naast Dierckx en Wyckmans (2009) biedt het onderzoek van Vanduynslager (2010) aan de hand van casestudies inzicht in participatieprocessen van de vertegenwoordigers van mensen in armoede en de wijze waarop de lokale netwerken samenwerken.

Dit rapport bouwt op vraag van Dēmos verder op deze vorige onderzoeken. We stelden twee doelstellingen voorop bij dit onderzoek. Een eerste doelstelling was een beschrijving geven van de netwerken, waarbij we hun visie, doelstellingen en acties in kaart brachten. Daarnaast beoogden we ook de partners die deel uitmaken van het netwerk in kaart te brengen en de manier waarop deze aangestuurd worden. Een tweede doelstelling richtte zich op de rol die de coördinator opneemt binnen het netwerk en hoe hij of zij het netwerk evalueert. Naast deze twee doelstellingen bekeken we ook of de stem van mensen in armoede vertegenwoordigd wordt binnen de netwerken. Tenslotte brachten we ook de ondersteuningsnoden van de netwerken in kaart.

In dit concluderende hoofdstuk presenteren we per doelstelling een gestructureerd overzicht van alle bevindingen in dit rapport. Vervolgens geven we enkele aanbevelingen.

We koppelen deze bevindingen terug op basis van ons theoretisch raamwerk. We maken hierbij een onderscheid tussen het beleidsthema, beleidsorganisatie en de bestuursstijl.

5.1 BELEIDSTHEMA

De netwerkcoördinatoren geven aan dat ze binnen hun lokaal netwerk duidelijk afgebakende visies en doelstellingen hebben over vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede. De coördinatoren gaan duidelijk akkoord dat er consensus is over de gehanteerde visie en doelstellingen binnen hun netwerk. Ook blijken de netwerken een duidelijk omschreven visie op armoede te hanteren en wordt de visie op deze problematiek gedeeld door de verschillende netwerkpartners. De belangrijkste doelstellingen voor de netwerken zijn het verlagen van de drempels naar het vrijetijdsaanbod en communicatie op maat naar de doelgroepen. De armoedecriteria ‘recht op verhoogde tegemoetkoming’ en de aanwezigheid van een traject van schuldbemiddeling worden het vaakst gehanteerd, terwijl het hanteren van een leeftijdscriterium nauwelijks wordt gebruikt.

De coördinatoren geven aan dat ze acties opstellen omtrent vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede en dat daarover consensus is binnen het netwerk. De netwerkcoördinatoren geven een belangrijk werkpunt aan: volgens meer dan de helft van de coördinatoren zijn de acties onvoldoende evenwichtig verdeeld. Het zijn steeds dezelfde organisaties die de acties organiseren en de lasten hiervan dragen. De netwerken proberen evenveel op financiële maatregelen in te zetten als op begeleiding en toeleidingsactiviteiten. Wel is de specifieke actie waar het sterkst wordt op ingezet het toekennen van individuele financiële tussenkomsten. Daarnaast is informatierverspreiding op maat van de doelgroep zeer belangrijk. De financiering van onderzoek rond vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede wordt door de netwerken nauwelijks opgenomen. De netwerken zetten gemiddeld het sterkst in op cultuur, hoewel sport en jeugd niet ver achterblijven.

Een opmerkelijk positief resultaat vinden we in de manier waarop de netwerkcoördinatoren de visies, doelstellingen en acties evalueren. Een meerderheid van de netwerkcoördinatoren kan zich vinden in de visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede die binnen zijn of haar netwerk gehanteerd wordt. De doelstellingen binnen de netwerken worden geëvalueerd en de coördinatoren vinden dat deze bereikt worden. Deze doelstellingen liggen in lijn met de binnen het netwerk gehanteerde visie. Ook de acties worden positief geëvalueerd, de meerderheid van de coördinatoren vindt ze effectief. Wat opvalt is dat een grote groep coördinatoren vindt dat de acties die worden uitgevoerd de juiste zijn. Deze acties zorgen er immers voor dat de vooropgestelde doelstellingen gehaald worden.

Een belangrijk aandachtspunt bij de doelstellingen van het netwerk betreft het trekingsrecht. De meerderheid van de coördinatoren vindt namelijk dat het trekingsrecht

onvoldoende is om de doelstellingen van het netwerk te realiseren. Deze bevinding kunnen we relateren aan het resultaat over de hoeveelheid acties. Hoewel de coördinatoren de acties die worden uitgevoerd positief evalueren, blijkt men van mening te zijn dat de netwerken te weinig acties kunnen uitvoeren. We vermoeden daarom dat een hoger trekkingsrecht zal resulteren in het nemen van meerdere acties om de doelstellingen nog beter waar te maken. Deze bevinding komt in sterkere mate naar voor bij de grote gemeenten en steden dan bij de kleine. De netwerkcoördinatoren in de kleine gemeenten blijken meer tevreden te zijn over de hoeveelheid trekkingsrecht dan hun collega's in de grotere gemeenten en steden.

5.2 BELEIDSORGANISATIE

Welke partners zijn aanwezig in de netwerken? De verplichte partners OCMW en vrijetijdsdiensten zijn veruit het meest betrokken in de netwerken. Ook met andere gemeentelijke diensten wordt samengewerkt, waaronder het Sociaal Huis, de dienst Sociale Zaken, de Integratiedienst. Indien de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede deze laatste dienst betrekken, kan dit wijzen op het aangaan van samenwerkingsverbanden met focus op de specifieke noden van mensen met een andere etnisch culturele achtergrond. Daarnaast wordt met een verscheidenheid aan partners samengewerkt, enkele voorbeelden zijn de gemeentelijke/stedelijke bibliotheek, Welzijnsschakel en het CAW. In alle steden en gemeenten is een armoedepartner betrokken, maar in minder dan de helft van de gevallen gebeurt de vertegenwoordiging van mensen in armoede via een erkende vereniging waar armen het woord nemen. De vertegenwoordiging gebeurt dan via andere partners, zoals een ervaringsdeskundige armoede of een vrijwilligersorganisatie voor mensen in armoede. Naast de vaste netwerkpartners wordt met andere lokale actoren samengewerkt, vooral met gesubsidieerde vrijetijdsaanbieders uit jeugdwerk, cultuur en sport. Samenwerking met lokale commerciële vrijetijdsaanbieders vindt in beperkte mate plaats. Verwijzend naar de principes betreft de samenstelling van netwerken die we hoger formuleerden kunnen we stellen dat de netwerken sterk investeren in intersectorale samenwerkingsverbanden, een multi-actor perspectief hanteren en verenigingen aantrekken die de stem van armoede vertegenwoordigen.

Een interessante vaststelling is dat de samenstelling van de netwerken door een meerderheid van de coördinatoren als positief wordt ervaren. Een meerderheid van de coördinatoren stelt immers dat alle noodzakelijke partners aanwezig zijn om de vooropgestelde doelstellingen waar te maken. Tenslotte stelt een meerderheid van de respondenten weinig verloop vast inzake partners binnen de netwerken. Een belangrijk werkpunt blijkt de samenwerking te zijn met de lokale netwerken van omliggende steden en/of gemeenten, deze wordt door een minderheid van de coördinatoren als goed bestempeld.

5.3 BESTUURSTIJL

Welk rol neemt de coördinator op en hoe evalueert hij of zij het netwerk? Bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties blijkt de gemiddelde netwerkcoördinator vooral de rol van coproducent (Span et al., 2011) te hanteren. De stem van de netwerkcoördinator weegt bij die rol even zwaar als die van de netwerkpartners. De beslissingen gebeuren in samenspraak en de netwerkpartners participeren in belangrijke mate. Naast coproductie wordt ook de rol van facilitator in aanzienlijke mate gehanteerd bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties. De rol van facilitator wordt in grotere mate opgenomen bij het opstellen van de visie en doelstellingen dan bij het opstellen van de acties. Wanneer een coördinator de rol van facilitator opneemt dan faciliteert hij of zij het beslissingsproces in het netwerk. De beslissingen worden genomen door de netwerkpartners. De rol van opdrachtgeverschap wordt het minst gehanteerd, maar wordt niettemin bij zowel visie, doelstellingen en acties in beperkte mate opgenomen. Bij het opstellen van de acties geven de coördinatoren zelfs aan dat de rollen van facilitator en opdrachtgeverschap in dezelfde mate worden gehanteerd. Indien de coördinator de rol van opdrachtgeverschap of commissioner opneemt, dan wil dit zeggen dat hij of zij alle touwtjes in handen heeft binnen het netwerk. De coördinator neemt de beslissingen en verdeelt de taken.

De netwerkcoördinatoren in de grote gemeenten en steden hanteren bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties in veel grotere mate de rol van facilitator dan hun collega's bij de kleine gemeenten. De rol van coproducent bij het opstellen van de visie en acties wordt bij kleine en grote steden en gemeenten in nagenoeg dezelfde mate opgenomen. Bij het opstellen van de doelstellingen wordt de rol van coproducent meer opgenomen door de coördinatoren in de kleine gemeenten dan bij de coördinatoren in de grotere gemeenten/steden. De rol van opdrachtgeverschap wordt meer opgenomen door coördinatoren in de kleinere gemeenten dan door hun collega's in de grotere gemeenten/steden. Dit geldt voor zowel de visie als voor de doelstellingen en acties, maar deze bevinding komt in zeer sterke mate naar voor bij het opstellen van de doelstellingen.

Deze bevindingen tonen aan dat we een grote variatie vinden in de rollen die lokale overheden ontwikkelen bij het coördineren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie mensen in armoede. We stellen vast dat in sommige netwerken de netwerkactoren meer interactieruimte krijgen dan in andere netwerken. Daar waar de netwerkcoördinator een coproducerende of een faciliterende rol opneemt, verkrijgen de netwerkactoren een grote interactieruimte. Zowel de faciliterende als de coproducerende coördinator houdt rekening met het initiatief en de eigen inbreng van de netwerkactoren.

De rol van commissioner verwijst naar een coördinatie stijl waarbij de netwerkcoördinator meer inbreng heeft dan de netwerkactoren. Deze coördinatie stijl vinden we meer terug in kleine gemeenten dan in grote gemeenten en/of steden. De interactieruimte van de netwerkactoren in deze netwerken is kleiner dan de interactieruimte die de lokale actoren krijgen in een netwerk gecoördineerd door een coproducer of facilitator. Verdere

analyses moeten duidelijk maken waarom sommige coördinatoren de keuze maken om een rol als commissioner op te nemen. Het is immers mogelijk dat omwille van zeer tegenstrijdige meningen in een netwerk het onmogelijk is om een beslissing te maken over de visie, doelstellingen of de acties. De netwerkcoördinator wordt in dergelijke situatie gedwongen om zelf de knopen door te hakken (Provan & Kenis, 2008; Raeymaeckers, 2014).

5.3.1 VERTEGENWOORDIGING VAN MENSEN IN ARMOEDE

Bij de meerderheid van de lokale netwerken hebben mensen in armoede op vlak van visie, doelstellingen en acties van bij het begin inbreng. Daarnaast wordt bij de meerderheid van de netwerken rekening gehouden met hun expertise.

Deze resultaten wijzen duidelijk op een positieve trend. In een meerderheid van de netwerken wordt rekening gehouden met mensen in armoede. Dit sluit niet uit dat onze analyses aantonen dat in een aantal gemeenten en steden de participatie van de doelgroep nog steeds een probleem vormt. We merken immers op dat een relatief groot aantal van de coördinatoren (39%) aangeeft dat de stem van mensen in armoede binnen hun netwerk niet zo goed vertegenwoordigd is. Dit komt het sterkst naar voor bij het opstellen van de visie, maar valt ook op bij de doelstellingen en acties. Dit is een opvallend resultaat. In het participatiedecreet staat het belang van de betrokkenheid van de doelgroep immers duidelijk vermeld. Verdere analyses tonen aan dat de coördinatoren van grote gemeenten meer dan de coördinatoren van kleine gemeenten de inbreng van mensen in armoede bij de visie, doelstellingen en acties hoger inschatten. Daarnaast blijken coördinatoren van grote gemeenten, in vergelijking met coördinatoren uit kleine gemeenten, meer rekening te houden met de inbreng van mensen in armoede.

Een opvallend resultaat is verder dat er een onderscheid moet gemaakt worden tussen de mate van betrokkenheid en de mate waarin de stem van de verenigingen richtinggevend is. Zo tonen de percentages aan dat de betrokkenheid van de verenigingen over het algemeen hoger wordt ingeschat dan de mate waarin de stem van de verenigingen waar armen het woord nemen richtinggevend is. Anders gesteld, zelfs als de verenigingen betrokken zijn in de netwerken, dan wil dit nog niet zeggen dat de concrete eisen van de mensen in armoede richtinggevend zijn voor het uitwerken van de visie, doelstellingen en acties. Ook deze bezorgdheid blijkt zich voornamelijk af te spelen in kleine gemeenten.

We besluiten dat de participatie van de doelgroep een belangrijk aandachtspunt blijft. Hoewel in een overgrote meerderheid van de netwerken deze zeer hoog wordt ingeschat, blijkt de inbreng, betrokkenheid en richtinggevende stem van mensen in armoede voornamelijk in kleine gemeenten een probleem te vormen. Bij kleinere gemeenten zijn er vaak geen gesubsidieerde verenigingen waar armen het woord nemen beschikbaar om als partner opgenomen te worden binnen het lokaal netwerk. Dit vormt dan ook een reden waarom bij kleine gemeenten de inbreng van bij het begin lager ligt dan bij grotere gemeenten/steden. De zoektocht naar een geschikte armoedepartner verloopt moeilijker

en de draagkracht van zulke partners ligt lager. Vaak gaat het om vrijwilligersorganisaties die de draagkracht ontberen om van bij het begin deel te nemen en om hun inbreng te laten gelden.

Van Robaeyts et al. (2005) vonden enkele verklarende factoren. In de eerste plaats staat er veel druk op de verenigingen van mensen in armoede om te presteren in de beleidsarena. Armoedeverenigingen willen zo veel mogelijk betrokken worden in het beleidsproces, en bij de lokale netwerken dus bij het opstellen van visie, doelstellingen en acties. De paradox is dat armoedeverenigingen aanduiden dat ze overbevraagd zijn. De verenigingen worden zeer graag geconsulteerd bij beleidsbeslissingen. De vraag naar expertise overtreft echter de draagkracht van deze verenigingen. Ten tweede is er tijd nodig voor de probleemanalyse en het formuleren van oplossingen voor beleidsaanbevelingen komende vanuit mensen in armoede. Van Robaeyts et al. (2005) omschrijven dit proces als opbouw van cultureel kapitaal, onontbeerlijk voor het formuleren van beleidsaanbevelingen. Deze tijd wordt hen echter niet altijd gegund door beleidsmakers. De meeste energie gaat naar het opbouwen van dit cultureel kapitaal en ervaringskennis, waardoor de eigenlijke beleidsbeïnvloeding maar in beperkte mate plaatsvindt. Ten derde zien verenigingen waar armen het woord nemen vaak geen resultaat van hun adviezen. Dit zorgt ervoor dat hun motivatie afneemt om actief mee rond de tafel te gaan zitten. Deze aandachtspunten gelden voor de erkende verenigingen waar armen het woord nemen. We vermoeden echter dat deze bezorgdheden dubbel zo groot zijn indien in kleine gemeenten geen sterke erkende vereniging aanwezig is. Hierdoor rust de grote verantwoordelijkheid van een gedegen vertegenwoordiging van de stem van mensen in armoede vaak bij een vrijwilligersorganisatie. We kunnen stellen dat door de (beperkte) aanwezigheid van professionele krachten de participatie van deze organisaties in de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie beperkt is.

5.4 ONDERSTEUNINGSNODEN

De coördinatoren geven als grootste ondersteuningsnood aan: de algemene informatieverstrekking over (beleids)instrumenten ten aanzien van vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede. Nagenoeg alle coördinatoren vinden dit nuttige ondersteuning. Reeds in het onderzoek van Dierckx en Wyckmans (2009) werd de nood aan praktijkvoorbeelden en tips voor de realisatie van het Participatiedecreet aangehaald. De nood aan praktijkuitwisseling en intervisie blijkt ook nu nog steeds zeer belangrijk voor de netwerkcoördinatoren. Praktijkvoorbeelden, de uitwisseling van goede praktijken en ervaringen en tips van gelijkaardige netwerken werden benadrukt als ondersteuningsnood, hoewel alle vormen van ondersteuning die Dēmos kan bieden als nuttig beschouwd worden door de coördinatoren.

Vooral op het vlak van samenwerking tussen de lokale netwerken van gemeenten en steden die dicht bij elkaar in de buurt liggen kan Dēmos verdere ondersteuning bieden.

De netwerkcoördinatoren evalueren deze samenwerking immers als onvoldoende en geven daarnaast de nood voor praktijkuitwisseling en praktijkvoorbeelden aan. Een stimulering van samenwerking en uitwisseling met lokale netwerken van omliggende gemeenten en steden zou dus twee knelpunten in één keer kunnen aanpakken.

Ook de inbreng van mensen in armoede blijft een knelpunt, en dan vooral bij de kleinere gemeenten. Hier is verdere ondersteuning nodig, vooral om de inbreng van de doelgroep meer richtinggevend te maken bij het opstellen van de visie, doelstellingen en acties. Het lokaal bestuur en de coördinatoren spelen hierbij een belangrijke rol. Door de interactieruimte van de netwerkactoren te vergroten, weegt hun stem zwaarder door binnen het netwerk.

5.5 BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK

In dit rapport worden de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie beschreven en geëvalueerd vanuit het perspectief van de netwerkcoördinatoren. Dit rapport is het resultaat van een kwantitatief onderzoek dat werd uitgevoerd gedurende een korte en intensieve periode van ongeveer vijf maanden tijd. We deden hiervoor beroep op de expertise en contacten van Dêmos en de organisaties vertegenwoordigd in de stuurgroep. We moeten echter stellen dat het onderzoek enkele belangrijke beperkingen kent. Dit hoeft geenszins problematisch te zijn. Elk onderzoek roept immers vragen op die verdere exploratie beogen.

Een eerste beperking van dit onderzoek is dat we onze resultaten enkel hebben gebaseerd op de coördinatoren. De netwerkactoren werden niet bevroegd. Verder onderzoek moet aangeven in welke mate de netwerkactoren eenzelfde mening zijn toegedaan dan de coördinator wat betreft het beleidsthema, beleidsorganisatie en de bestuursstijl. Niettegenstaande de dichte betrokkenheid van de coördinatoren bij hun lokaal netwerk, geeft een bevraging van deze actoren geen volledig overzicht over het functioneren van de netwerken. De andere actoren of partners binnen het netwerk kunnen immers van visie verschillen met de netwerkcoördinator wat betreft de rol die hij of zij opneemt. Een coördinator kan zichzelf bv. wel in de rol van coproducent zien, maar de partners waarmee hij of zij samenwerkt kunnen hier een heel ander perspectief over hanteren.

Daarnaast blijft ook het perspectief van mensen in armoede onderbelicht. We gaven in een bovenstaande paragraaf reeds enkele verklaringen waarom de participatie van de doelgroep nog steeds moeilijk blijft (Van Robaey et al., 2005). Verdere analyses die handelen rond het functioneren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede moeten de stem van de doelgroep laten horen. We hebben nog geen overzicht over hoe de verenigingen waar armen het woord nemen hun netwerk en in het bijzonder hun positie en inbreng evalueren.

Een laatste beperking is dat we in onze analyse de inhoud van de visie die de lokale netwerken ontwikkelen rond armoede niet hebben bekeken. Voor een dergelijke analyse

is het echter noodzakelijk om een meer diepgaand kwalitatief onderzoek te voeren. Zo stellen we voor om in een vervolgonderzoek de visieverschillen te analyseren tussen de netwerkactoren en te bekijken of en op welke manier een consensus is tot stand gekomen.

6. BIBLIOGRAFIE

- Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, Kunsten en Erfgoed & departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (2011) (=Vlaamse overheid, 2011). Een evaluatie van het Participatiedecreet. Rapport in opdracht van mevrouw Joke Schauvliege, de Vlaamse minister van Cultuur
- Clé, A., Mechbal, L. (2004). Nieuwe sporen voor OCMW's. Een samenvatting van het onderzoeksrapport en een selectie praktijkvoorbeelden, Brussel: Kunst en Democratie
- De Boyser, K. (2008). Naar een doelmatigere armoedebestrijding: een verkenning van de paden naarn een meer planmatig en evidence-based armoedebestrijdingsbeleid in Vlaanderen. Antwerpen: UAntwerpen.
- Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (2016). Participatiedecreet, via <https://cjsm.be/overkoepelende-themas/participatie/Participatiedecreet>
- Dierckx, D. (2007). Tussen armoedebeleid en beleidsarmoede: een retrospectieve en interverntiegerichte analyse van de Vlaamse beleidspraktijk, (sociale inzichten), leuven/Voorburg: acco.
- Klijn, E. H., (2008). Networks as perspective on policy and implementation. In S.Cropper, M. Ebers, C. Huxham, P. Ring (Eds.), *Handbook of Inter-Organizational Relations* (pp. 118-146). Oxford: Oxford University Press.
- Kunst en Democratie (2005). Discussienota: Recht op cultuur, 10 jaar na het algemeen verslag over de armoede, Brussel: CGKR
- O'Toole, L. J. (1997). Treating Networks Seriously: Practical and Research-Based Agendas in Public Administration. *Public Administration Review* 57(1), 45-52.
- Provan, K. G. & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 229-254.
- Provan, K. G., & Milward, H. B.(2001).Do networks really work? A framework for evaluating public-sector organizational networks. *Public Administration Review*, 61(4), 414-423.

- Provan, K. G., & Milward, H. B. (1995). A Preliminary Theory of Network Effectiveness: A Comparative Study of Four Community Mental Health Systems. *Administrative Science Quarterly* 40(1), 1-33.
- Raeymaeckers, P., & Kenis, P. (2015). The Influence of Shared Participant Governance on the Integration of Service Networks: A Comparative Social Network Analysis. *International Public Management Journal*, 1-30.
- Raeymaeckers, P. (2013). Tussen centrum en periferie : over de integratie van netwerken tussen hulpverleningsorganisaties. Leuven: Acco
- Raeymaeckers, P., & Dewilde, C. (2007). Multidimensionele armoede gemeten en becijferd op basis van de Belgische SILC 2004. *Jan Vranken ea, Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek*, 125.
- Rittel, H. W. J., & Webber, M. (1973). Dilemmas in general theory of planning. *Policy Sciences*, 4, 155-169.
- Span, K. C. L., Luijkx, K. G., Schols, J. M. G. A., & Schalk, R. (2011). The Relationship Between Governance Roles and Performance in Local Public Interorganizational Networks: A Conceptual Analysis. *The American Review of Public Administration*, 42(2), 186–201.
- Toerisme Vlaanderen (2011). Tien jaar Steunpunt Vakantieparticipatie, Brussel: Toerisme Vlaanderen
- Van Robaeys, B., Dierckx, D., & Vrancken, J. (2005). *(G) een blad voor de mond. Spanningsvelden bij de participatie van armoedeverenigingen aan het armoedebeleid*. Academia Press.
- Van de Walle, I. (2011). Voorbij valkuilen en droomscenario's. Het leven in en buiten de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede
- Vanduynslager, L. (2010). Kwalitatief Praktijkonderzoek naar de werking en betekenis van lokale netwerken ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede, Brussel: Dēmos vzw
- Vranken, J., Geldof, D., Van Menxel, G. (1999). Algemene inleiding, In: Vranken, J., Geldof, D., Van Menxel, G. (red.) Armoede en Sociale Uitsluiting, Jaarboek 1999, Leuven/Amersfoort: Acco
- Vranken, J. (2001). Unraveling the social strands of poverty: differentiation, fragmentation, inequality, and exclusion. In: Andersen, H.T & Van Kempen, R. (Eds.), *Governing European Cities*, Aldershot: Ashgate
- Vermeersch, L., Noël, L., Vandenbroucke, A. (2011). Proeven van participatie. Evaluatie van de federale maatregelen ter bevordering van de sociale, culturele en sportieve participatie van OCMW-cliënten, met bijzondere aandacht voor de maatregel ter bestrijding van de kinderarmoede, Brussel: POD MI
- Vlaamse Regering (2008a). Memorie van Toelichting. Decreet houdende de flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport.
- Vlaamse Regering (2008b). Decreet houdende de flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport, zoals gewijzigd (gecoördineerde versie Decreet met ingang van 1 juli 2014).
- Vlaamse Regering (2003). Decreet betreffende de armoedebestrijding.

BIJLAGE: VRAGENLIJST

DEMOS SURVEY

Welkom bij de vragenlijst over lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. Deze vragenlijst werd opgesteld door de Universiteit Antwerpen (OASeS) in opdracht van Dēmos. OASeS is een onderzoekscentrum binnen het Departement Sociologie aan de Universiteit Antwerpen. Haar leden werken aan theoretisch geïnformeerd sociologisch onderzoek gericht op armoede en sociale uitsluiting, de stad en leefomgeving, kennis en organisaties. Dēmos is als kenniscentrum actief in het Vlaams Participatiedecreet. Dēmos zet in op het vernieuwen en verdiepen van de participatie van kansengroepen aan cultuur, jeugd en sport. Vanuit het participatiedecreet heeft Dēmos een specifieke opdracht in het ondersteunen van lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. Via deze vragenlijst willen we een breed zicht krijgen op het functioneren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede. Binnen dit kader peilt de vragenlijst naar partners, doelstellingen en acties. Daarnaast wordt u als netwerkcoördinator gevraagd bepaalde elementen van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede te evalueren. De verwerking van de vragenlijst gebeurt anoniem. Het invullen zal een klein kwartier van uw tijd in beslag nemen.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Bart Bozek
Universiteit Antwerpen

ALGEMENE INFORMATIE

Wat is uw leeftijd?.....

Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

Postcode van de stad/gemeente waar uw lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede zich bevindt :

.....

Vanaf welk jaar ontvangen jullie subsidies in het kader van het luik 'subsidiëring van lokale netwerken voor de bevordering van de vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede' binnen het participatiedecreet?

- 2009
- 2010
- 2011
- 2012
- 2013
- 2014
- 2015
- 2016

Bij welke dienst werkt u?

- OCMW
- Jeugddienst
- Sportdienst
- Cultuurdienst
- Vrijetijdsdienst
- Andere:

Combineert u de functie van netwerkcoördinator met een andere functie?

- Neen
- Ja

Met welke andere functie combineert u de functie van netwerkcoördinator?

Indien het netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede vanuit twee partners wordt getrokken, vanuit welke dienst wordt de coördinatie van het netwerk mee opgenomen?

- OCMW
- Jeugddienst
- Sportdienst
- Cultuurdienst
- Vrijetijdsdienst
- Andere:
- Niet van toepassing

Sinds wanneer heeft u de functie van netwerkcoördinator?

- 2009
- 2010
- 2011
- 2012
- 2013
- 2014
- 2015
- 2016

De rol van netwerkcoördinator:

- Werd mij toegewezen
- Heb ik vrijwillig opgenomen

De rol van netwerkcoördinator is opgenomen in mijn functieprofiel:

- Ja
- Nee

Om mijn opdracht als netwerkcoördinator uit te voeren heb ik voldoende tijd in mijn takenpakket

- Ja
- Nee

Om mijn opdracht als netwerkcoördinator uit te voeren beschik ik over voldoende competenties

- Ja
- Nee

Om mijn opdracht als netwerkcoördinator op afdoende wijze uit te kunnen voeren heb ik nood aan bijscholing

- Ja
- Nee

PARTNERS

Werkt u binnen uw lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede met een stuurgroep?

- Ja
- Nee

Welke partners zijn betrokken bij de stuurgroep of het overleg van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- OCMW
- Welzijnsschakel
- Jeugddienst
- Sportdienst
- Cultuurdienst
- Bibliotheek
- CAW
- Sociaal huis
- Gezinsbond
- Samenlevingsopbouw
- Vereniging waar armen het woord nemen
- Vrijetijdsdienst
- Ervaringsdeskundige armoede
- Psychiatrisch zorgcentrum

- Vrijwilligersorganisatie voor personen in armoede
- Dienst internationale samenwerking/integratie
- Dienst sociale zaken
- Buurtwerk
- Cultuurcentrum/Gemeenschapscentrum
- Wijkgezondheidscentrum
- Academie voor muziek, woord en dans
- Mutualiteit
- Jeugdwelzijnswerk
- Rap op Stap kantoor

Zijn er nog andere partners die deelnemen aan het overleg van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede?

Werkt u binnen uw lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede met één of meerdere werkgroepen?

- Ja:
- Nee

Met welke werkgroepen werkt u?

.....

Met welke andere lokale actoren werkt u samen vanuit het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede?

- Gesubsidieerde vrijetijdsaanbieders uit jeugdwerk, cultuur en sport
- Commerciële vrijetijdsaanbieders
- Andere sociale organisaties die instaan voor toeleiding mensen in armoede
- Andere:

Met welke andere gemeentelijke netwerken werkt u vanuit het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie mensen in armoede samen?

- Kinderarmoedenetwerk
- Jeugdwelzijnsoverleg
- Overleg lokaal sociaal beleid
- Andere:

In welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal wel akkoord	Niet van toepassing
Binnen het netwerk zijn er te veel partnerorganisaties/diensten om de doelstellingen waar te maken	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het netwerk zijn er te weinig partnerorganisaties/diensten om de doelstellingen waar te maken	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator ben ik actief op zoek gegaan naar potentiële partnerorganisaties/diensten	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het netwerk is er veel verloop inzake partnerorganisaties	☐	☐	☐	☐	☐
De stem van mensen in armoede is goed vertegenwoordigd binnen het netwerk	☐	☐	☐	☐	☐
Het netwerk mist bepaalde partnerorganisaties/diensten om de vooropgestelde doelstellingen waar te kunnen maken	☐	☐	☐	☐	☐
Alle noodzakelijke partnerorganisaties/diensten zijn aanwezig in het netwerk om de vooropgestelde doelstellingen waar te maken	☐	☐	☐	☐	☐

Visie

In welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Het netwerk heeft een duidelijk afgebakende visie op vrijetijdsparticipatie	☐	☐	☐	☐	☐
Het netwerk hanteert een duidelijk omschreven visie op kansarmoede	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het netwerk is er consensus over de visie die opgesteld werd	☐	☐	☐	☐	☐
De visie op de achterliggende problematiek van kansarmoede wordt gedeeld door de verschillende partners	☐	☐	☐	☐	☐
De netwerkpartners hebben de visie zelf opgesteld	☐	☐	☐	☐	☐
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de visie meer inbreng dan de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de visie evenveel inbreng als de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator had ik bij het opstellen van de visie de meeste inbreng	☐	☐	☐	☐	☐
Vertegenwoordigers van mensen in armoede hadden van bij het begin inbreng bij het opstellen van de visie	☐	☐	☐	☐	☐

Bij het opstellen van de visie was de inbreng van mensen in armoede richtinggevend	☐	☐	☐	☐	☐
De visie is opgesteld rekening houdend met de expertise van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐

Evaluatie van de visie: in welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

Mate van akkoord					
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Als netwerkcoördinator kan ik mij vinden in de visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede die gehanteerd wordt binnen het netwerk	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator kan ik mij vinden in de visie op kansarmoede die gehanteerd wordt binnen het netwerk	☐	☐	☐	☐	☐

Doelstellingen

In welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Het netwerk heeft duidelijk afgebakende doelstellingen omtrent vrijetijdsparticipatie	☐	☐	☐	☐	☐
De doelstellingen van het netwerk worden aanvaard door de verschillende netwerkpartners	☐	☐	☐	☐	☐
De netwerkpartners hebben de doelstellingen zelf opgesteld	☐	☐	☐	☐	☐
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de doelstellingen meer inbreng dan de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
De netwerkpartners hadden bij het opstellen van de doelstellingen evenveel inbreng als de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator had ik bij het opstellen van de doelstellingen de meeste inbreng	☐	☐	☐	☐	☐
Vertegenwoordigers van mensen in armoede hadden van bij het begin inbreng bij het opstellen van de doelstellingen	☐	☐	☐	☐	☐
Bij het opstellen van de doelstellingen was de inbreng van mensen in armoede richtinggevend	☐	☐	☐	☐	☐
De doelstellingen zijn opgesteld rekening houdend met de expertise van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐

Evaluatie van de doelstellingen: in welke mate gaat u akkoord met onderstaande stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Het netwerk evalueert of de vooropgestelde doelstellingen bereikt werden	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator vind ik dat de vooropgestelde doelstellingen binnen het netwerk bereikt worden	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator vind ik dat de vooropgestelde doelstellingen in lijn liggen met de gehanteerde visie op vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐

In welke mate zijn volgende doelstellingen belangrijk voor het netwerk?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet belangrijk	Eerder niet belangrijk	Eerder wel belangrijk	Heel belangrijk	Niet van toepassing
Communicatie op maat naar de doelgroepen	☐	☐	☐	☐	☐
Uitbreiden van het aanbod sport/cultuur/jeugdwerk	☐	☐	☐	☐	☐
Drempels naar het vrijetijdsaanbod verlagen	☐	☐	☐	☐	☐
Competenties verhogen van mensen in armoede op vlak van vrijetijdsparticipatie	☐	☐	☐	☐	☐
Meer expertise inbrengen van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐
Signaalfunctie tegenover het lokaal beleid	☐	☐	☐	☐	☐
Stimuleren en opzetten van intersectorale samenwerking tussen jeugdwerk, sport, cultuur en welzijn	☐	☐	☐	☐	☐

Welke armoedecriteria worden gehanteerd om een financiële tegemoetkoming toe te kennen voor vrijetijdsparticipatie? Meerdere antwoorden zijn mogelijk

- Leefloongerechtigdheid
- Verhoogde tegemoetkoming
- Mensen in schuldbemiddeling of budgetbegeleiding
- Toekenning recht via een vereniging
- Toekenning via een sociaal- of inkomensonderzoek
- Leeftijdscriterium (bv. jonger dan 26 jaar)
- Andere:

Acties

In welke mate bent u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet ak- koord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Het netwerk heeft acties opgesteld omtrent vrijetijdsparticipatie	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het netwerk is er consensus over de acties die opgesteld werden	☐	☐	☐	☐	☐
De verschillende netwerkpartners hebben de acties zelf opgesteld	☐	☐	☐	☐	☐
De verschillende netwerkpartners hadden bij het opstellen van de doelstellingen meer inbreng dan de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
De verschillende partners hadden bij het opstellen van de acties evenveel inbreng als de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
De netwerkcoördinator had de meeste inbreng bij het opstellen van de acties	☐	☐	☐	☐	☐
Vertegenwoordigers van mensen in armoede hadden van bij het begin inbreng bij het opstellen van de acties	☐	☐	☐	☐	☐
Bij het opstellen van de acties was de inbreng van mensen in armoede richtingevend	☐	☐	☐	☐	☐
De acties zijn opgesteld rekening houdend met de expertise van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐

De ondernomen acties zijn evenwichtig verdeeld over de verschillende partners (zowel gemeentelijke diensten als externe partners)	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het netwerk wordt er sterker ingezet op financiële maatregelen dan op begeleiding en toeleidingsactiviteiten	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het netwerk wordt er evenveel ingezet op financiële maatregelen als op begeleiding en toeleidingsactiviteiten	☐	☐	☐	☐	☐

Hoe sterk wordt er op dit moment ingezet op volgende acties?

	Mate van akkoord				
	Zwakke inzet	Eerder zwakke inzet	Eerder sterke inzet	Sterke inzet	Niet van toepassing
Toekenning van individuele financiële tussenkomsten	☐	☐	☐	☐	☐
Verspreiden van informatie (bv. brochures, website) rond het vrijetijdsaanbod voor doelgroepen	☐	☐	☐	☐	☐
Verspreiden van informatie (bv. brochures, website) rond mogelijke kortingen	☐	☐	☐	☐	☐
Organiseren van activiteiten waarbij armen het woord nemen en hun input verzameld wordt	☐	☐	☐	☐	☐
Organiseren van groepsactiviteiten (bv. uitstap organiseren naar het theater)	☐	☐	☐	☐	☐
Organiseren van toeleidingsactiviteiten en bemiddeling voor mensen in armoede naar het vrijetijdsaanbod	☐	☐	☐	☐	☐
Vorming voor vrijetijdsaanbieders cultuur, jeugdwerk en sport (bv. rond laagdrempeligheid)	☐	☐	☐	☐	☐
Financiering van partnerorganisaties voor het aanbieden van een laagdrempelig aanbod	☐	☐	☐	☐	☐
Financiering van onderzoek rond vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐
Ontwikkelen van nieuwe praktijken in jeugdwerk, cultuur en sport	☐	☐	☐	☐	☐

Op welke sector ligt de meeste nadruk bij het organiseren van acties binnen uw lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede? Rangschik de sectoren door ze te verslepen naar boven of naar onder. Op de sector op de eerste plaats ligt het meeste nadruk, op de sector op de vierde plaats de minste nadruk.

- Sport
- Cultuur
- Jeugdwerk
- Commercieel vrijetijdsaanbod (bv. fitness)

Met welke kortingssystemen werkt u? Meerdere antwoorden zijn mogelijk

- De UiTPAS
- Lokale kansenas/vrijetijdspas
- Kortingsbonnen
- Gratis tickets
- Andere:

Zijn er nog andere acties waar uw netwerk sterk op inzet?

Evaluatie van de acties: in welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet ak- koord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Het netwerk evalueert de ondernomen acties	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator vind ik dat de juiste acties ondernomen worden om vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede te bevorderen	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator vind ik dat de acties die ondernomen worden effectief zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator vind ik de hoeveelheid acties die ondernomen wordt voldoende	☐	☐	☐	☐	☐
Als netwerkcoördinator vind ik dat de acties ervoor zorgen dat de doelstellingen gehaald worden	☐	☐	☐	☐	☐

Sturing

Hoe vaak komt de stuur- of kerngroep van het lokaal netwerk formeel samen?

- Nooit
- 1 keer per jaar
- 2 keer per jaar
- 3 keer per jaar
- 4 keer per jaar
- Meer dan 4 keer per jaar

In welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Binnen het netwerk zijn er voldoende overlegmomenten	☐	☐	☐	☐	☐
Tijdens informele overlegmomenten met partners uit het netwerk komt even waardevolle input naar voor als tijdens de formele overlegmomenten	☐	☐	☐	☐	☐
De informele overlegmomenten met partners uit het netwerk zijn waardevoller dan de formele overlegmomenten	☐	☐	☐	☐	☐
Het contact met de partners in het netwerk verloopt voornamelijk via e-mail	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het netwerk worden beslissingen vooral genomen door de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
Doorgaans is er consensus over beslissingen in het netwerk	☐	☐	☐	☐	☐
Bij gebrek aan consensus over een beslissing wordt dit via discussie uitgeklaard	☐	☐	☐	☐	☐
Bij gebrek aan consensus over een beslissing wordt er overgegaan tot een stemming waarbij de meerderheid beslist	☐	☐	☐	☐	☐
Bij het nemen van beslissingen weegt de stem van de ene organisatie meer door dan de stem van de andere organisatie	☐	☐	☐	☐	☐
Bij het nemen van een beslissing probeer ik de keuze van de netwerkpartners te beïnvloeden	☐	☐	☐	☐	☐

Evaluatie van de sturing: in welke mate gaat u akkoord met volgende uitspraken?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Binnen het netwerk worden beslissingen op een goede manier genomen	☐	☐	☐	☐	☐
De communicatie binnen het netwerk verloopt vlot	☐	☐	☐	☐	☐
Het netwerk werkt op een integrale en intersectorale manier aan vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐
Het lokaal bestuur geeft mij als coördinator autonomie om de visie te bepalen	☐	☐	☐	☐	☐
Het lokaal bestuur geeft mij als netwerkcoördinator en het netwerk autonomie om doelstellingen te bepalen	☐	☐	☐	☐	☐
Het lokaal bestuur geeft mij als coördinator en het netwerk autonomie om de acties te bepalen	☐	☐	☐	☐	☐

Randvoorwaarden

Hoeveel bedraagt het trekkingsrecht in uw netwerk?

In welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Het trekkingsrecht is voldoende om de vooropgestelde doelstellingen van het netwerk te realiseren	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het lokaal netwerk wordt het budget gezamenlijk ingezet voor het behalen van de gedeelde doelstellingen	☐	☐	☐	☐	☐
Middelen van het Fonds voor participatie en sociale activering (vroeger: federale middelen voor socioculturele participatie) worden aangewend om één of meerdere doelstellingen te realiseren	☐	☐	☐	☐	☐
Bovenop de cofinanciering investeert de lokale overheid bijkomende middelen om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren	☐	☐	☐	☐	☐

Indien u nog opmerkingen heeft over de verdeling van de middelen binnen het lokaal netwerk vrijetijds participatie voor mensen in armoede, gelieve deze hier te noteren.

In welke mate gaat u akkoord met volgende stellingen?

	Mate van akkoord				
	Helemaal niet akkoord	Eerder niet akkoord	Eerder wel akkoord	Helemaal akkoord	Niet van toepassing
Als netwerkcoördinator geef ik aanbevelingen rond vrijetijds participatie van mensen in armoede aan de lokale overheid	☐	☐	☐	☐	☐
De lokale overheid houdt rekening met de aanbevelingen van de netwerkcoördinator	☐	☐	☐	☐	☐
Er bestaat een goede samenwerking tussen het lokaal netwerk en dat van omliggende steden/ gemeenten	☐	☐	☐	☐	☐

Ondersteuning

Welke ondersteuning voor uw lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede verwacht je van Dēmos?

	Mate van nut voor uw lokaal netwerk			
	Helemaal niet nuttig	Eerder niet nuttig	Eerder wel nuttig	Zeer nuttig
Algemene informatieverstrekking over (beleids)instrumenten t.a.v. vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	☐	☐	☐	☐
Lokale begeleiding bij de zoektocht naar partners van het netwerk	☐	☐	☐	☐
Lokale begeleiding bij de opstart van het netwerk	☐	☐	☐	☐
Lokale begeleiding bij de ontwikkeling van de visie van het netwerk	☐	☐	☐	☐
Lokale begeleiding bij de ontwikkeling van de afsprakennota (doelstellingen en acties) van het netwerk	☐	☐	☐	☐
Praktijkuitwisseling en intervisie met andere lokale netwerken	☐	☐	☐	☐
Thematisch vormingsaanbod	☐	☐	☐	☐
Ondersteuning bij de evaluatie en bijsturing van het netwerk	☐	☐	☐	☐

Heeft u nog andere ondersteuningsnoden?

Bedankt voor het invullen van deze vragenlijst! Indien u nog vragen zou hebben dan kan u mij steeds bereiken op dit e-mail adres: bart.bozek@uantwerpen.be.

COLOFON

De maat van lokale netwerken
Kwantitatieve analyse van de lokale netwerken
vrijtijdsparticipatie voor mensen in armoede
- Bart Bozek, Peter Raeymaeckers en Jill Coene

COLOFON
DE MAAT VAN LOKALE NETWERKEN. Kwantitatieve
analyse van de lokale netwerken vrijtijdsparticipatie voor
mensen in armoede. Bart Bozek, Peter Raeymaeckers en
Jill Coene

ISBN-nummer: 978-94-91938-10-8
Dit rapport is opgesteld in opdracht van Dèmos vzw

Verantwoordelijke uitgever: Bart Rogé Dèmos vzw -
Saintelettesquare 19, 1000 Brussel
Auteurs: Bart Bozek, Peter Raeymaeckers en Jill Coene
Taalredactie: Inge Van de Walle en Astrid De Bruycker
Zetwerk: EPO
Vormgeving: Michiel Mertens
Redactiesecretariaat: Mieke Vandewynckele

LICENTIE: Naamsvermelding - Niet-Commercieel - Gelijk
Delen
Dèmos vzw staat de distributie van de rapport toe inclusief
het maken van afgeleide werken van dit rapport. In elk geval
geldt dit inclusief naamsvermelding en voor dezelfde of
vergelijkbare licenties als deze licentie. Dèmos vzw verbiedt
het commercieel gebruik van dit rapport. Raadpleeg de site
<http://creativecommons.org> voor meer informatie over
deze licentie.

WIJZE VAN CITEREN: Bozek, B.; Raeymaeckers, P. & Coene,
J. (2016) De maat van lokale netwerken. Kwantitatieve
analyse van de lokale netwerken vrijtijdsparticipatie voor
mensen in armoede.
Dèmos onderzoeksrapport 2016/1. Brussel

NABESTELLEN Dèmos Saintelettesquare 19 B-1000 Brussel
T +32 2 204 07 00 E-mail: info@demos.be
Internet: www.demos.be

Bart Bozek studeerde toegepaste psychologie aan Thomas More Hogeschool, master in het sociaal werk aan de Universiteit van Antwerpen en is onderzoeker bij OASeS.

Peter Raeymaeckers is als docent verbonden aan de master sociaal werk van de Universiteit van Antwerpen en OASeS.

Jill Coene is maatschappelijk assistente, sociologe en onderzoekster bij OASeS.

DE MAAT VAN LOKALE NETWERKEN

De Vlaamse overheid subsidieert 104 lokale netwerken vrijetijdsparticipatie mensen in armoede. Hun opdracht is: participatiedrempels voor personen in armoede op het vlak van cultuur, jeugdwerk en sport weg te werken. Met de lokale netwerken is een duidelijke keuze gemaakt voor een lokale, intersectorale en participatieve aanpak. De expertise en concrete ervaringen van mensen in armoede is broodnodig om op het lokale niveau een kwalitatief participatiebeleid voor kansengroepen te ontwikkelen.

Sinds 2008 ondersteunt Dēmos lokale besturen in de netwerkvorming rond vrije tijd en mensen in armoede. In 2010 peilde Dēmos dan ook een eerste keer naar de maat van de lokale netwerken met kwalitatief praktijkonderzoek. Netwerken is een dynamisch leertraject, een zeer adaptieve en flexibele manier van besturen. Daarom wilden we graag weten hoe het nu, anno 2016 precies zit. We gingen in zee met OASeS om met kwantitatief onderzoek te komen tot vergelijkbare en diepgaande informatie over de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie.

In deze publicatie lees je de resultaten van dit onderzoek: hoe verloopt dat intersectorale samenwerken? Hoe stuur je nu best een netwerk aan? Wat met het overleg en de samenwerking met armoedeverenigingen? Hoe krijg je lokale cultuur-, jeugdwerk- en sportorganisaties in beweging rond deze thema's?